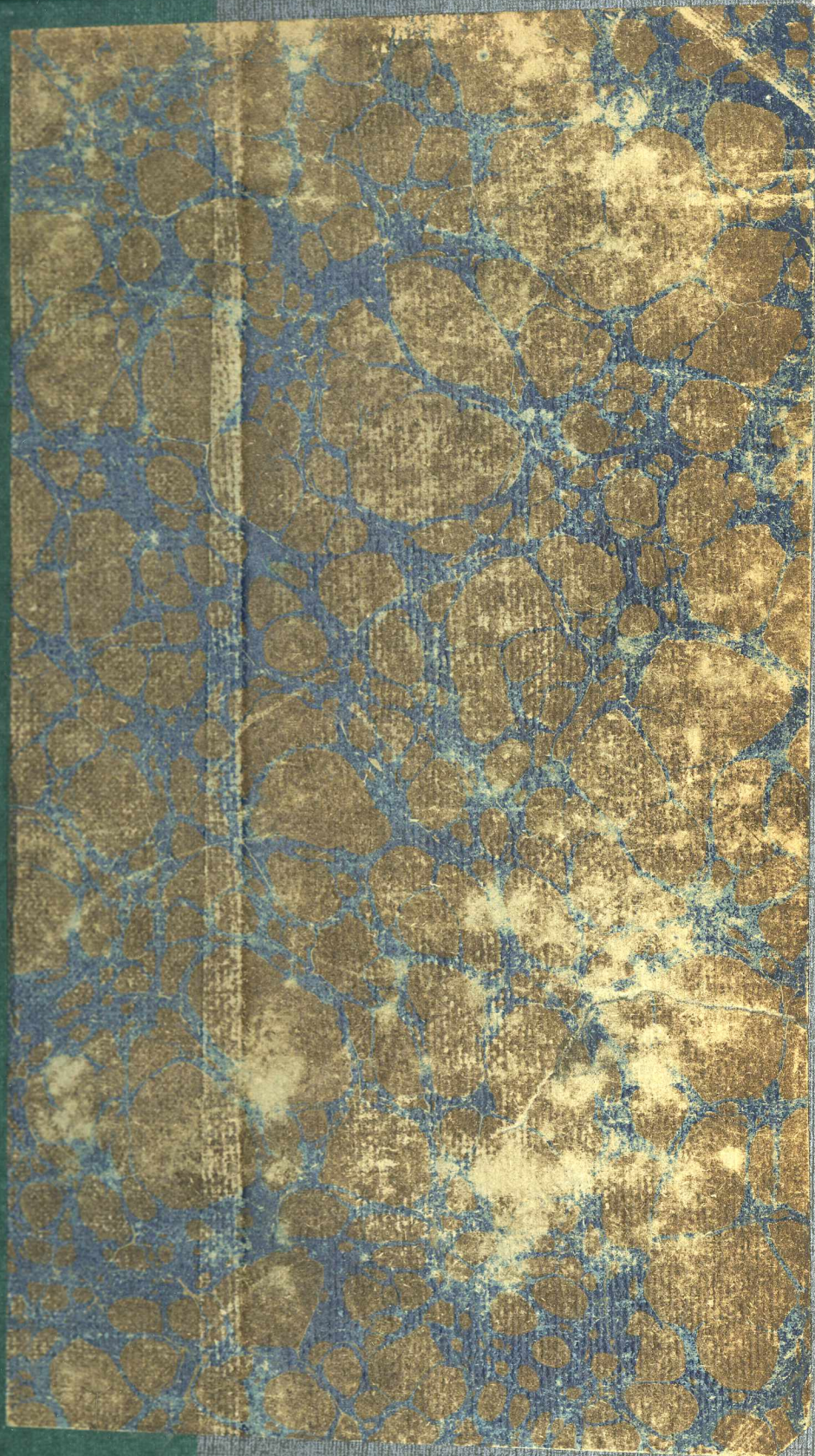

Politikai
röpiratok

123.

123

1073

AZ

ÚJ VÁMTARIFA.

IRTA

FENYVESSY ADOLF.

Lenyomat a Pesti Napló-ból.

7.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.

1878.

Ára 80 kr.

AZ
UJ VÁMTARIFA.

IRTA

FENYVESSY ADOLF.

Lenyomat a Pesti Napló-ból.

F

BUDAPEST.
AZ ATHENAEUM R. TÁRS. KIADÁSA.
1878.

DE BELLASCI GI ZA

Budapest, 1877. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában.

ELŐSZÓ.

E füzet „az új vámtarifa“ czime alatt a Pesti Naplóban közelebb megjelent cikkeimet tartalmazza. Egy-két passus kivételével nem tettem azokon sem anyagi, sem alaki tekintetben semmi lényeges változást.

E cikkek azon alapon bírálják a tarifajavaslatot, melyen az szerkesztve lett, vagyis mint oly vámtarifát, mely szerződéses tételek hiányában egész kiterjedésben hatályba lép. A szerződési politikáról e cikkek csak alkalmilag nyilatkoznak és pedig azon okból, mert azokat megelőzőleg a Pesti Napló ismételve tüzetesen nyilatkozott a tarifaszerveződésekről.

A tarifajavaslat indokolására e cikkek már nem reflectálhattak; mert midőn a kormány ebbeli előterjesztését a képviselőházban megtevé, a cikksorozatnak épen vége jelent meg a Pesti Naplóban. A kormány vámpolitikájának elvi kifejtése egyébiránt azon indoklásban foglaltatik, mely a vámszövetségi törvényjavaslatot kíséri s amaz indokolással, mely a tarifa tétéleivel összhangzásban maradt, bővebben foglalkoztak e cikkek.

Budapest, 1877. deczember elején.

F. A.

I.

Nem tartottuk megfelelőnek az új vámjegyzék szövegét, akár úgy, a mint a törvényhozás elé terjesztetett, akár lényegesen rövidítve közölni. A teljes szöveg száz meg száz részletet tartalmaz, mely az egész tarifa megítélésénél semmi tekintetbe sem jön; a rövidítés pedig, mely meghagyja a tarifa vázát, elejt sok oly egyes elemet, mely mindenek fölött jellemző lehet az új rendszerben követett vámpolitikára. Igyekezni fogunk, elhagyva az elhagyhatókat, kiemelni a lényeges tételeket és az egész tarifáról és az abban megtestesült vámpolitikáról tájékoztatást nyújtani.

Mielőtt az érdemleges észrevételekre térünk, néhány megjegyzést kell tennünk a tarifa berendezéséről és azon összehasonlításokról, melyeket felhozni szándékozunk.

Az új tarifa szerkezetére nézve ugynevezett rendszeres tarifa, a mennyiben beosztása nem betűsoros, mint például az angol, a német és északamerikai vámjegyzék, hanem az adóztatás elveit követve az első csoportba azon árukat foglalja, melyeknél a vám a fogyasztás után járó adót képviseli s azért kiválólág *fiscalis* természetű; azután áttér az ipar nyers- és segédanyagaira, a fél- és kész gyártmányokra, melyeknél a vám inkább közgazdasági, vagyis védelmi jelleggel bír. A tarifák ily rendszere mindig bizonyos önkénnyel szerkesztetik, a mint ez kitűnik nemesak, ha az osztrák különböző

tarifáknak beosztását, például a francia vámjegyzék hasonlóképp rendszeres beosztásával vetjük egybe, hanem kiviláglik abból is, hogy az osztrák tarifa mindannyiszor, a hányszor revideáltatott, osztályozásában is megváltozott. Így a mostani általános tarifa 22 osztályból és 80 szakaszból, az új pedig 19 osztályból és 68 szakaszból áll. Bármily előnyei legyenek azonban a betürosos tarifának, közös vámterületen nem követhetjük ezen módot, minthogy a német szöveg egész rendje elütne a magyartól. Megtartván pedig a rendszeres beosztást, minden esetre alaki javításnak vehető az, hogy az osztályok összevonása által valamivel megkönnyebbült az áttekintés.

Az összehasonlításoknál az új tételt csakis azon esetekben fogjuk összevetni az eddigi általános tarifa vámtételével, a melyeknél nincs szerződéses vám, különben mindig ez utóbbival mérjük össze az újítást. A conventionális tétel mellett csak kevés jelentőséggel bír az általános; mert azon országok terményei is, melyeknek nincs a legtöbb kedvezmény biztosítva, visszaélés útján nagyrészt szintén a szerződéses kisebb vámok mellett bírtak a közös vámterületre eljutni. Különösen ki kell azonban már itt jelentenünk, hogy azon áruk vámjára nézve, melyekről az ez év elején megszűnt angol pótcovenantio rendelkezett és a melyeket illetőleg a folyó évben a német szerződés magasabb tételei léptek életbe, nem fogadjhatjuk el a tarifajavaslat azon összehasonlítási módját, mely szerint a gyapju- s pamutszövetek új vámját ezen utóbbi magasabb vámokhoz méri. Mi, hogy a változást helyesen megítéljük, az összehasonlítást nem a német vámszerződés magasabb tételeivel tesszük, melyek, midőn 1868 közepén életbe léptek, nem állottak fenn $1\frac{3}{4}$ évnél tovább, és melyek az idén a magyar kormány gyengesége folytán újra, de csak átmenetileg föléledtek; hanem összevetjük az angol pótcovenantio tételeivel, melyeket a monarchia csaknem teljes hét éven át élvezett.

A vámtételek nagyságának összehasonlítására nézve egyszer mindenkorra megjegyzendő, hogy az eddigi vámtételek ezüstben, az ujak aranyban szólnak. Az új tételeknél drágulás mutatkozik ennél fogva ott is, hol a szám változatlan marad és pedig egyszerűen az aranynak nagyobb agiója folytán; a hol pedig a szám is emelkedik, két rendbeli a drágulás. Most az arany agióját az ezüsthöz képest átlag 15 %-ra teszik. A bécsi védvamosoknak kapóra jött a vámtételek ezen általános megdrágulása ellenében a washingtoni congressusnak e napokban hozott azon határozata, hogy az ezüst remonetisáltassék. Azt állítják most már a kettős valuta s a védvám hivei, hogy az északamerikai szövetség kormánya oly nagy keresletet fog támasztani ezüst után, hogy az arany és ezüst közt különbözetnek kisebbé kellend válnia. Ez érvelés, ha nem czéloz ámitásra, mindenesetre nagyon vérmes. Az aranyvaluta keresztülvitele az európai continensen jó ideig fogja még magasan tartani az arany árát az ezüsthöz viszonyítva s az ezüst demonetisálása még távolról sincsen befejezve az illető államokban. Az Észak-Amerikában szükségelt ezüst kikerül Európa nagy fölöslegéből a nélkül, hogy ára az aranyhoz viszonyítva javulna, és különben az arany agiója az ezüsthöz képest eddig amugy is rendszerint nagyobb a 15 %-nál.

Mivel azonban fix százalékot nem vehetünk számba, itt általában kiemeljük a vám aranyvalutájából eredő drágulást a nélkül, hogy ezt minden egyes összehasonlításnál külön kiszámítanók. Például álljon itt két eset. A kákáo vámja megmarad ezentul is 16 frtban, csakhogy míg ez ezüstvámoknál 16 frt 80 krt tett papirban, aranyvámok mellett a tétel 19 frt 20 krt tesz papirban, és így a vám egy métermázsa kákáo után megdrágul, a tétel változatlansága daczára, 2 frt 40 krral. — Bizonyos selyemárúk vámja fölemeltetik 120 frtról 150 frtra; a drágulás itt nem 30 frt, hanem számba véve,

hogy az első ezüstre, a másik aranyra szóló vám, 54 frt bankvaluta egy métermázsa selyemszövet után. És végre még egy példát. Sálók és sálszerű szövetek az új tarifában 150 forinttal szerepelnek; a kormány előterjesztése összehasonlítással felhossa a német szerződés tételét 120 frttal, mihez képest, az arany és ezüst közti különbséget mellőzve, csak 30 frt volna a drágulás. Ámde ugyanezen cikk vámja az angol pótconventió szerint, melynek alacsonyabb tétéleitől ideiglenesen egy évre elestünk, 100 frt; s így az 1876 ban még fennállott vámhoz képest a közelebb életbeléptetni tervezett tétel egy métermázsa sál és sálszerű gyapjuszövet után 70 frttal drágul meg.

E példák bővebb kifejtése fölment, azt hisszük, attól, hogy a mostani és az új vámtételek közti azon különbözetet, mely a vám valutájának módosulása következtében beálland, minden egyes esetben számszerűleg kimutassuk.

A részletekre való áttérés előtt még egy megjegyzést. Több esetben keresni fogjuk, hogy a vám az illető áru értékének hány százalékát teszi. Ily számításnál mindig a kereskedelmi értéket vesszük alapul, úgy, a mint a statistikai hivatal Bécsben számos szakember közreműködésével mindig a megelőzőtt évre vonatkozólag kiszámítja. A hivatalos értékek ily célra nem használhatók, mert ezek 1867-re számítottak ki s változatlanul tartatnak fenn; de nincs is egyéb rendelkezés, minthogy közvetítsék az összehasonlítást a multtal. A kereskedelmi értékek azonban 1874 óta minden egyes évben újra kiszámítottak és az illető év tényleges árának átlagát jelentik és pedig úgy számítva, hogy az árunak mi volt az értéke ezüstben a vámhatáron, azaz vám nélkül. Hogy a kereskedelmi érték mennyire eltérő a hivatalostól, azt egy-két példa eléggé mutatja. A vanília hivatalos értéke évek óta 1600 frttal szerepel, holott 1875-ben kereskedelmi értéke

6000 frtra számított 100 kilogrammonkint; a sáfrán métermázsájának hivatalos érteke 4000 frttal van fölvéve, kereskedelmi értéke pedig 4320 frttal.

Eddig csak az 1875-iki értékek vannak közzétéve, és azért, ha gyakrabban az áruforgalom súlybeli mennyiségét az 1876-iki adatok szerint említendjük is, az értékre nézve csak az 1875-iki adatokat használhatjuk. Ezek is — mint említők — ezüstre szólnak; átszámítás nélkül tehát az új aranyvám amaz ezüstértékeknek aránylag magasabb százalékát képezi.

És most térjünk a tarifa első osztályaira, melyekben kiválókép a pénzügyi vámok szerepelnek.

II.

A vámszövetségi javaslatához mellékelt indokolásban a kormány kijelenti, hogy a mostani pénzügyi vámok tervezett emeléséből a két kincstár 11 millió jövedelmi szaporulatra számít. Azon cikkek közül, melyek ezen pénzügyi célzathoz magasabb vámmal fognak terheltetni, első sorban említettnek: a kávé, déli gyümölcsök, fűszerek, (a thea nem említettik, pedig kétségen kívül az is ide való, s magasabb vámozása tervben is van), bor, petroleum, selyemárúk és finom butorok. A két utóbbi kivételével a felsorolt cikkek a tarifának éppen első osztályaiban foglalnak helyt. Kezdjük tehát szemlénket a tarifának mindjárt I. osztályán, mely a gyarmatárúk és déli gyümölcsöket tartalmazza, s nézzük azután, hogy minő fiscalis eredmény várható a változott vámtételektől.

A legelső cikk a vámtarifában a kákaó. Magában véve nem éppen fontos cikk; de ezen árunak és a vele vi-

szonyban lévő csokoládénak új vámja érdekesen illusztrálja az egész tarifában megtestesült politikát. A kákáo a csokoládé gyártására a tulnyomó nyersanyag. Osztrák kereskedelmi kamarák azért a kákáo vámjának vagy megszüntetését, vagy tetemes leszállítását és egyuttal a csokoládé vámjának fel-emelését kérték. Eddig a kákáo-bab és hüvely 16 frt vámot fizetett (mindig 100 kilogrammot, vagyis egy métermázsát értve); az új tarifa fenntartja ezen tételt. Hogy e tétel nem nagy, kitetszik onnan, hogy a német beviteli vám 17 forint 50 krajczár.

A csokoládé vámja eddig 20 frt, most 35 frtra tervezetik; az emelés tehát 75%, számításon kívül hagyva az aranyagio általi drágulást. A németországi beviteli vám 21, a németalföldi ugyanennyi, az olaszországi 14, a svájci 2 frt. Már most mi czélja, mi haszna azon 75%-os vámemelésnek?

Ha a vám fölemelésének itt az volna a rendeltetése, hogy egy többé-kevésbé fényüzési cikk fogyasztása után nagyobb jövedelme legyen a kincstárnak, meg lehetne nyugodni a vám emelésében, ha nem is épen az emelés fokában. Csakhogy a nagy vámemelés épenséggel nem a vámjövedelem fokozására fog vezetni. Az osztrák csokoládé, az alsó-ausztriai iparegyesület és a prágai kereskedelmi kamara nyilatkozata szerint, vetekedik a legjobb francia s svájci gyártmányokkal; productiója oly nagy, hogy a monarchiába most már (1875.) csak 184 mmázsa hozatik be a külföldről és a kivitel keletre legalább is ennyit teszen. Maga az alsó-ausztriai iparegyesület nem is kíván 30 frtnál magasabb vámot.

Ha megadatik az eddigi 20 helyett a 35 frtos vám, akkor bizton számíthatni reá, hogy ama 184 mmázsa sem képes bejutni a közös vámterületre; mert ily magas vámprotectió alatt csakhamar odáig fejlődik ezen iparág, hogy kiszorít minden lényegesebb importot. A kincstár nem nyer tehát semmit

a vámemelésből; ellenkezőleg több lenne a bevétele, ha kisebb vám mellett lehető volna a külföldi import. Az eredmény tehát az lesz, hogy megdrágul a czikk, a drágulásnak hasznát veszik az osztrák iparosok, a kincstár pedig még veszít az ezen czikk után eddig huzott vámjövödelemből.

Igen tetemes a vámemelés a kávénál. A nyerskávé fizet eddig 16 frtot; jövőben fizet 24 frtot, az emelés 50%; pörkölt kávé jelenleg 21 frt vámot fizet, az új tarifában 30 frt indítványoztatik, az emelés 42.9%. Az első czikknél a vám az értéknek 23.6, a másodiknál 23%-át képezi. Legszűlyosabb a kávé vámja Franciaországban, hol a háboru után óriásilag fokozták a vámokat és indirectadókat; jelenleg fizet a nyers kávé 60, a pörkölt kávé 80 frtot; de másutt, pl. Angliában a vám 14, illetőleg 18 frt 40; Németországban 8 frt 75 kr, illetőleg 21 frt.

A kávé vámja a monarchiában az első kezdettől fogva, mikor 1830-ban egy bécsi mázsáért 21 frt p. p. fizettetett, időről-időre leszállítottatott: 1844-ben 12 frt 30 krajczárra, 1852-ben egy vámmázsa után 7 frt 30 krra p. p. és kikerekítettett 1858-ban 8 frtra o. é., a mely vonalon megállott mostanig. Ezen 47 évi korszakban a kávé fogyasztása nőttön-nő, s pedig arányban a vámtétel leszállításával. Tavaly 5,217.000 frt vámot jövedelmezett a kávé, a megelőzőtt 1871—5-diki cyclusban évenként átlag 4,907.592 frtot. Most már kérdés: vajjon a vám emelése, a mire nincs praecedens, és pedig 50 százalékos fokozása, nem fogja-e tetemesen reducálni a fogyasztást? Nem fog-e a csempészet ingert kapni a nagy vámtól, mikor eddig is sűrűn kellett őrizni a határt Svájc felé, minthogy nagyon csekély vámmal oda importált kávé átesempészése Tirolba és Voralbergbe elég jutalmazó vállalat?

A kávé az osztrák népesség nagy részénél, de hazánkban is, habár kisebb mérvben, első szükségletű czikk; tetemes

megdrágulása legtöbbször arra fog vezetni, hogy az alsóbb osztályok mindinkább az egészséget rontó kávépótlókhöz, az ártalmas katáng-(czikória) kávéhoz folyamodnak. A tiszta kávé fogyasztásának terjedésével a pálinkaivás némileg csökken és azért legalább a városi elemek testi s erkölcsi épsége miatt helytelen eljárás tulságos vámmal megdrágítani a kávévét, főképp miután az ily emelés el szokta véteni pénzügyi célját is.

A fűszereknél a vámemelés 20 és 29% közt változik. Az olcsóbbaknál, minő a bors, paprika, gyömbér stb., a vám 16 frtról 24-re emeltetik; a fokozás tehát — mindig számon kívül hagyva az aranykülönbözetet, 50%. A drágábbaknál, minő a szegfűszeg, szerecsendióvirág, fahéj stb., a vám 31 frt 50 krról 40 frtra emeltetik, a fokozás tehát 27%. A legdrágább fűszereknél: a vaniliánál és sáfránnál a vám 31 frt 50-ról 60 frtra emeltetik, tehát 90₄%-kal. Ezen emelések, tekintve azt, hogy a cikkek értékéhez mérve nem tulságosak és tekintve, hogy legnagyobbbrészt pénzügyi eredménnyel járnak és a fogyasztást nem csökkentik, a legkönnyebben tűrhetők. Hogy azonban az új vámok mily magasak, azt mutatja azon adat, hogy fűszerek után a vám Németországban általán 15 frt. 1875-ben a fűszerek után közös vámjövendelmünk 452.000 frtra ment; itt jó formán 200.000 frtnyi többletre számíthatni.

A déli gyümölcsökknél nagyon tetemes a vámemelés; 20 és 82% közt mozog. Az áruk értékek szerint 4 tételbe vannak csoportosítva, s a vám 2, 6, 8 és 15 frt. Eddig 1 frt 50 és 10 frt közt mozognak a tételek. Az új vám nagy százalékát teszi az áru értékének. Datolya s mandola p. o. 15 frtot fizet, értéke mmázsánként 68—70 frt vám nélkül, a hozzáütendő vám az érték 21%-át teszi, s ezen arányban drágulnak meg ezen áruk. Citrom és narancs értéke vám

nélkül 12 frt, az új vám 8 frt, az értéknek tehát $\frac{2}{3}$ -a. Franciaországban ezen cikkek legnagyobb része vámmentesen bocsáttatik be, s csak 30 centime fizettetik 100 kgrammért droit de statistique ezimén, Németországban 3—6, Angliában 7 frtot fizetnek.

Megengedjük, hogy a déli gyümölcsök megbirják a felsorolt vámemeléseket, és hogy fogyasztásuk nem fog e miatt lényegesen csökkenni; de kétségbe vonjuk határozottan, hogy eme cikkek megdrágulása meghozza egyszersmind az államnak a megfelelő nagyobb jövedelmet. A déli gyümölcsök esempészete a tiroli, karinthiai s tengermelléki határon igen nagy mérvben újra fog éledni; mert a megkimélhető vám jelentékeny quótáját képezi a cikk értékének, és mert a mostani olasz szerződés lejártával tervezett új vámok sokkal magasabbak, mint az ezen szerződés megkötése előtt fennállott általános vámok, a melyek mellett pedig nagy esempészet fejlődött ki.

Ennélfogva csak úgy tudnánk józan okot képzelni ezen mértéktelen vámfokozásra, ha azt hihetnők, hogy a kormány ezen magas tételeket concessiónak tartja fenn az Olaszországgal megújítandó szerződés alkalmára, hogy ezek fejében ellenengedményeket vívhasson ki ezen államtól. De épen az a kérdés: vajjon létrejön-e még tarifaszerződés valamely külállammal, ha egyszer az autonóm vámtarifa meg lesz szabva? Apponyi Albert gr. a képviselőház egy minapi ülésében határozottan kétségbe vonta e lehetőséget, Tisza miniszterelnök azonban szükségesnek látta ismételve felszólalni s megjegyezni, hogy ő az előtte szólónak azon föltevését, hogy az új vámszövetség 10 éve alatt nem fognak tarifaszerződések köttetni, ha most az új tarifa helybenhagyatik, csupán oly subjectiv nézetnek veheti, melyet a megelőzőtt események meg nem erősítenek. A miniszterelnök reámutat ugyanis arra,

hogy 1867. óta több rendbeli tarifaszerződés kötöttett külállamokkal.

Meglehet, hogy a magyar kormánynak csakugyan határozott szándéka, hogy ezután külállamokkal vámszerződések kötessenek. Meg vagyunk győződve, hogy a kormány ezen szándékát nem egy tulmagas tételnél ki is fogja jelenteni, s hogy emez argumentum, miszerint t. i. számos vámemelés csak compensatióknak van fenntartva külállamokkal folytatandó tárgyalások esetére, sok hiszékeny embert meg fog téríteni az új vámtarifa részére. De micsoda garantiája van a magyar kormánynak az iránt, hogy az osztrák kormány és törvényhozás, ha az autonom vámtarifa megszavazva s a kiegyezés perfect lesz, beleegyeznek a külállamoknak teendő concessiókba? Ha pedig bele nem egyeznek, a mi nagyon valószínű, mert az osztrák kormány most is megnehezítette a tarifa-szerződést Németországgal: akkor nemesak elmaradnak az exportunkat biztosító conventiók, de azonfölül nyakunkon száradnak a súlyos behozatali vámok.

Hogy az első tarifa-osztálylyal végezzünk, megjegyezzük még, hogy a thea vámja 31 frt 50 krról 50 frtra emeltetik, a mi, az aranykülönbözetet nem számítva, közel 59%-os emelés. A francia vám 80, az angol 55, a német 12 frt. Angliában a thea-vám az 1875—6-diki pénzügyi évben 37 millió frtot hozott, monarchiánkban (1875.) 95.539 frtot. A vámemelésnek nincs különös jelentősége sem pénzügyi, sem kereskedelempolitikai tekintetben. Behozatala körül nincs egy külállam sem érdekelve s a thea-vám eddig is autonom tétel volt; a pénzügyi eredmény alig fog a vámemelés arányának megfelelni.

A c z u k o r n á l csekély a vám emelése és jelentékenyebb a leszállítás. Csak a magasabb számú nyers cukor vámja ke-rekítettetik ki 18 frt 90 krról 20 frtra; a nyers cukor ala-

csonyabb számai, keményítőcukor stb. 18 frt 90 kr helyett 15 frtot fognak fizetni; szörp és melasse 6 frt 30 kr helyett 6 frtot. A czukorvám különben indifferens, miután, a szörp kivételével, külföldi czukor a monarchiába csak parányi mennyiségben jut el. A czukortermelés ugyanis nagy vámvédelmet élvez a monarchiában. Mert, ha a gyáros megfizetné a teljes adót, akkor is a nyers czukornál 6, a finomítottnál 9 frttal magasabb a behozatali vám, mint a belföldi adó; miután azonban a törvény által föltételezett adónál jóval kevesebb fizetik be, a vámvédelem az említettnél is nagyobb. Azért a tervezett módosítások nem fognak hatással lenni a czukor árára; ezt a belső verseny és a nagy kivitel szabályozzák nálunk. Ha mégis megdrágul a czukor, akkor ez inkább az új czukoradótörvénynek lesz hatása, mely az eddiginél teljesebb mérvben rovatja le a gyárosokkal az adót.

A dohány és dohánygyártmányok (II. tarifaszta) vámtétele semmiben sem változik: 21 frt fizettetik nyers dohányért, 52 frt 50 kr dohánygyártmányokért. A behozatali engedélyilleték szintén változatlanul megmarad úgy, a mint az 1875. XIV. t. cz. megszabja. A dohány vámja magánosok importja után 31.069 frtot jövedelmezett (1875) a monarchiának; Angliában a múlt finanziaális évben a dohány vámja — más czimen nem is jövedelmez dohány az angol kincstárnak — 78 millió frtot hozott; Francia-, Olasz-, és Spanyolországba és Romániába, mint a hol monopolium áll fenn, úgy szintén Törökországba tilos a dohánybevétel magánosok részére.

Már most az a kérdés, hogy az itt felsorolt vámemelésekből minő pénzügyi eredmény várható?

Ha a múlt évi behozatalt vesszük a számítás alapjául és mindegyik czikknél az új vámot alkalmazzuk, akkor az eddig tárgyalt vámemelések folytán a jövedelem 3,600.000 frt-

tal fog gyarapodni s pedig a r a n y b a n . Csakhogy ezen siker nem kevés föltevéstől függ. Elérhető lesz ezen jövedelmi szaporulat, ha a tetemes drágulás nem fogja lényegesen csökkenteni a fogyasztást; ha a nagy vámemelés miatt és a szerződés lejárta következtében nem fog elharapódnai a csempészet; végre ha — — ha a reichsrath ellenállása folytán nem fognak lényegesen leszállíttatni a pénzügyi vámok.

III.

A tarifa III. osztályát képező kerti s mezei termények a legtöbb országban vámmentesek, vagy csak igen csekély vám alá esnek. Megkímélik a vámtól ezen czikkeket részint azért, mert a legközségesebb tápszereket nyujtják, és ezeknek megdrágítását súlyosan éreznék az alsóbb néposztályok; részint pedig azon okból, mert számos ország annyit producál a kerti s mezei terményekből, hogy ezek, ha vámmal drágíttatnának meg, rendes körülmények közt nem importáltatnának és nem hoznának a kincstárnak jövedelmet.

Az új vámtarifa szerint a g a b o n a , liszt és őrlemény, friss kerti s mezei termények, gyümölcsök és élő növények vámmentesen fognak bebocsáttatni. Ezen határozmány nem változtat érdemileg semmit a jelenlegi helyzeten. Mondjuk: érdemileg, mert a g a b o n a v á m fennáll ma is és hoz (1875) 158.148 frt vámjövedelmet; de a németországi szabad forgalomból és a Romániából bejövő gabonának biztosított vámmentes behozatal, ugyszintén a szabad kikötőknek és a vámkülzeteknek fenntartott legtöbb kedvezmény mellett, végre az Olaszországból Tirolba vámmentesen bebocsáttott gabona az egész gabonaimportnak átlag kilencz tizedrészét, sőt többet is teszen, úgy, hogy alig egy tizede fizeti a vámot.

Igy tavaly a búzának behozatala a közös vámterületre 1,148 344 métermázsát, tett de ebből csak 71.760 mmázsa fizetett vámot, a mennyiben török, szerb, vagy orosz határon hozatott be; ellenben 904.314 mmázsa vámmentesen jött be a német vámegelet szabad forgalmából, a vámkülzetekből és Romániából, 172.270 mm. pedig Olaszországból vitetett be vámmentesen Tirolba. Továbbá rozsból behozatott 1876 ban 357.462 mmázsa; ebből csupán 38.788 mmázsa vámolttatott meg, 307.534 mm. Németországból, a külzetekből és Romániából, 11.140 mmázsa pedig Olaszországból Tirolba hozatott vámmentesen.

Igy áll a helyzet ma, s ha a szerződések fennmaradnának továbbra is, mindenesetre elejtendőnek tartanók a gabonavámot azon határokon is, melyeken még ma fennállanak. De kérdés: vajjon másképen alakul-e a helyzet, ha a német-s olaszországi szerződés lejár? A monarchiának szabad keze nyílik igenis gabonavámok szedésére az egész határon az egy romániai határvonal kivételével; itt rést ütött az 1875-iki szerződés és Románia felől okvetlenül betódulna vámmentesen azon orosz gabona, mely most Németországon át veszi útját monarchiánkba. Nincs tehát semmi hasznunk abban, hogy Németországtól vonjuk el azon gabona forgalmát, mely különben Románia útján jönne hozzánk, és azért megadandó Németországnak a gabona vámmentes behozatala autonom vámtarifában épen úgy, mint szerződésben. Ily eljárás mellett több mint valószínű, hogy a német birodalom is vámmentesen bocsátja be a mi gabonánkat.

Más azonban a helyzet Olaszországgal szemben. Nagy tömegű gabonát szállít ez vámmentesen Tirolba és míg e kedvezményt élvez, maga Olaszország 1871-ben tetemesen föl-emelte a gabona s liszt behozatali vámját. Ha új szerződést kötnénk Olaszországgal és felajánlanók neki továbbra is a

gabona szabad behozatalát, akkor, semmi kétség, ellenconcessiót vihattunk volna ki tőle. De most, miután az autonom vámtarifából látja, hogy a gabonának vámmentességét megadjuk mindenkinek minden irányban, egy-egy vizsonzolgálatot megtakaríthat mindenestre velünk szemben. Pedig nem épen megvetendő az a jövedelem, mely eddig a gabonavámból befolyt és a magyar termelőnek sehogysem lett volna ártalmára, ha fenntartatik ezen vám. De a kormány elkövette az első hibás lépést, midőn egy évvel a vámszövetség revisiója előtt szerződést köt Romániával s oda ajándékozta a gabonavámot; most bekövetkezett a másik, még sokkal fatalisabb lépés, hogy előterjeszti az autonom tarifát és azután készül, ha ugyan komolyan készül, szerződést kötni.

Igen magasnak tartjuk a rizs vámját 2 frttal, mikor eddig csak 50 krt fizet. A tervezett vám a czikk értékének (16 frt) nagy quótáját teszi, s igazságtalannak tartjuk, hogy a középosztályban nagyon megszokott eme tápszer ennyire megdrágíttassék. Nem is pénzügyi vámnak való czikk a rizs; könnyen meglehet, hogy ama nagy vám miatt más hasonló tápszer, például a dara, vagy hüvelyesek fogyasztására térnek nagyobb mérvben, oly czikkekre tehát, melyek után a kincstár nem huz vámot.

A IV. osztályban: állatok és állati termények, a halak és más vízi állatok vámja 4 fokozatban 1, 2, 4 és 6 frtot fizetnek, a mint t. i. friss, sózott, füstölt, vagy marinált állapotban hozatnak. A vámemelés tetemes mindegyik fokon; kaviár, osztriga s teknős békáért 3 helyett 6 frt fog fizettetni. E czikkeknél helye van a pénzügyi vám fokozásának.

A vágó- és igás marhák vámtételei közt változatlan marad a tehén vámja 1 frt 50 krral, fiatal marháé 75 krral, ló és csikóé, mely továbbra is vámmentes; a többi módosult és pedig ökör és bikáért 2 frt helyett 4, az eddig vám-

mentes borjuért 40 kr, az eddig vámmentes juh és kecskéért 30 kr. sertésért 1 helyett 2 frt, malacért 15 helyett 30 kr lesz fizetendő és pedig egy-egy darabért. A legtöbb országban a felsorolt állatok vagy vámmentesen, vagy az említett új vámoknál sokkal kisebb tétel mellett bocsáttatnak be. Így Németországban, kivéve a sertést, mely 1 frttal és a malacot, mely 15 krral vámoztatik, a többi marha mind vámmentes; Franciaországban ökör és bika után 1 frt 44 kr, tehén után 48 kr, sertésért 12, malacért 5 kr fizettetik.

A marhavám tekintetében Magyarország mostohább bánásban részesült, mint Ausztria. A behozatal Németország felől a szerződés szerint 2 frt volt ökör és bika után, míg a magyar déli s keleti határról a marhavám 4 frt 20 kr volt. Pedig a németországi határról, valamint a legtöbb kedvezést élvező Svájczból és Olaszországból importált marha hizottabb és jobb fajtájú, míg az Oláhországból és Szerbiából behozott szarvasmarha silányabb, ennél fogva megfordítva inkább amaz birt volna el nagyobb vámot, mint a magyar behozatal. E visz-szásság enyhült némileg a romániai szerződés megkötése által, a menyinyiben Romániának a legtöbb kedvezmény van biztosítva, s így tavaly óta szintén 2 frt fizettetik az oláhországi ökör s bika behozatalánál. És ha most egyformán 4 frt lesz mindenfelől a vám, akkor ezen külső egyenlőség nem zavartatik meg ugyan, de mentül nagyobb a vám, annál inkább érezzük meg a voltaképeni egyenlőtlenséget és abbeli hátrányunkat, hogy mi a hizlalandó, az osztrákok pedig a hizlaltmarha után fizetik a 4 frtot.

Ez az oka azon kívül, hogy a vámemelés a különben is drága huseledelt még inkább megdrágítja, mondjuk, az im említett vámbeli különbszet oka annak, hogy határozottan hibáztatjuk a marhavám fölemelését. Lehet, hogy a magyar és osztrák marhatenyésztők a nagyobb vám védelme alatt valami-

vel jobban fogják a monarchia belsejében vágó- s igás marhájukat értékesíthetni; de másfelől az országnak nagy érdeke, hogy a marha behozatala, itteni meghizlaltatása a szeszgyárak és egyéb gazdasági iparág mellett, magas vám által jövedelmezőségében meg ne béníttassék; hogy a hizlalt marha úgy az osztrák piacokon, valamint a külső exportra versenyképes maradjon. Már pedig, ha a vám a kivitelnél nem restituuáltatik, a mi ez esetben nem is járja, akkor a 4 frtot az importeur, illetőleg a szeszfőző, vagy más hizláló viseli, úgy hogy a marha hizlalása s kivitele megszűnik jutalmazó lenni.

A mit a marhavám emelése ellen felhoztunk, az a sertésvám megkettőzésére még nagyobb mérvben áll; különösen azért, mert a sertés behozatala, hizlalása és azután kivitele sokkal nagyobb arányu, mint a szarvasmarhánál. Tavaly például behozatott 675.239 db sertés, ebből magyar vámhivataloknál vámoztatott 625,851 db. Ezen roppant nagy importunkból telt azután a magyar és az osztrák fogyasztás fedezete, valamint 450.536 db hizott sertés kivitele.

És jegyezzük meg jól: a bécsi statistikai központi hivatal a délről és keletről behozott sertést a külforgalom kimutatásánál 22, az exportált sertést pedig 50 frtra számítja átlagosan. Magyar gabona, magyar eleség, magyar munka nyeri a differentiát képező 28 forintban jutalmát.

Ne károsítsa tehát a kormány ezen nagy ipart vámemelések által; érje be azzal, hogy tetemes fogyasztási adót szed az itt elfogyasztott hus után. És ha a megadóztatott szesz, czukor és sör után mégtériti a kincstár a kivitelnél az adót azon okból, mert az illető czikk nem fogyasztatik el belsőföldön és azon czélból, hogy az említett czikkek a külföldön versenyképesek legyenek: miért nem kiméli legalább, ha már restitutióról nem lehet szó, a szarvasmarha meg sertés behozatalát és exportját a lehető legcsekélyebb vámtétel alkalmazásával?

zása által? E kiméletet fontos közgazdasági érdekeink követelik; és ha netalán az osztrákok ragaszkodnának a marhavám fölemeléséhez, akkor busásan megveszik rajtunk a fináncz-vámokból az ő állításuk szerint reánk eső előnyt, és újból hatványoznák a védvámokból eredő nagy károsodásunkat.

Vámemelés javasoltatik a kolbásznál 16 forintról 20-ra. A czikk átlagos értéke 120 frt, és a kinek a belföldi elég választékos czikkek mellett épenséggel idegen termékre van kedve, fizethet még valamivel több vámot is. A múlt évi importot véve számításba, a jövedelmi szaporulat 3.300 forintot tehet.

Nevezetes fokozás fordul elő a sajnál 4 frt 40 krról 9 frtra. Több mint 1 millió értékű sajt hozatik be; eltérne némi vámemelést, például 5—6 frtra, de a javasolt magasság folytán alighanem kisebb lesz majd a pénzügyi eredmény. Pedig e czimen 67.500 frtnyi bevételi szaporodást vár a két kormány. Németországban a sajt 5, Hollandban és Belgiumban 4, Olasz- és Franciaországban 1 forintot fizet, míg viszont Oroszországban és Portugáliában igen magas a sajt vámja.

A zsiradékok közt lényeges vámemelés fordul elő a szalonnánál, disznó- s ludzsirnál; eddig 3, illetőleg 4 frt a vám, ezentul 8 frtra terveztetik. Megjegyezhetjük, hogy Németországban szalonna után 3 frt fizettetik, a zsir vámentes, Belgiumban hasonlókép vámentes; Franciaországban a szalonnáért 1 frt 84 kr vám fizettetik. Mi az új tarifában foglalt vámot nagynak tartjuk azért, mert az a cél, hogy az emelés folytán 53.000 frttal többet hozzon a zsir és szalonna 2 millió frtnyi importja, meghiusul épen a nagy vámemelés miatt.

Ez esetben a 8 frtos tétel talán az új tarifa czélzata ellenére védvámává, a magyar zsir és szalonna részére adott protectióvá lesz. A P. Ll. ily értelemben fogadja is ezen magas vámot, mint a mely védelmet nyújt a mi termékeink.

nek az amerikai import ellen. Mi azt hisszük, hogy a magyar gazdaság helyzete, ha egyszer-másszor akár az alföldre is elhatol az amerikai zsir és szalonna, nem oly kétségbeesett, hogy azért nyersterményeink érdekében védmámokért folyamodjunk. Mert ha van egyik-másik ágon hiba, azt nem vámmal kell orvosolni, mert ez csak eltapasztja, de nem gyógyítja a sebet, hanem más megfelelőbb alapra kell fektetni az illető ág mivélését. A productió minden terén, az iparin ép úgy, mint a gazdaságin folytonos változást tapasztalunk a mivélés módjai körül. Egy pillantás a magyar mezőgazdaság legközelebbi multjára meggyőz az örökös átalakulás- és haladásról. Amerika s Oroszország versenye ellen nem védhetjük magunkat vámok által, mert a versenyt el kell fogadnunk nemcsak itthon, de a külföldön is. És ha megkisérelnők a bel-földre nézve protectióval támogatni termelésünket, akkor annál későbben kezdenők meg a gyökeres átalakítást, vagy a viszonyainknak többé meg nem felelő mivélési ágak elejtését és ujaknak megállapítását, úgy, hogy a vámvédelem mind hátrább vetne bennünket folyton előrehaladó versenytársaink mögött.

És még egyet. A P. Ll. helyesli a zsirra és szalonnára tervezett magas, szerinte védelmi, szerintünk azonban pénzügyi vámot. Nevezett laptársunk megtámadja egyuttal a gyapjuárakra nézve javaslatba hozott magas védvámokat. Később ki fogjuk mutatni, hogy az osztrák szövő iparnak felajánlott vámvédelem tulságosan nagy. De mikép sokalhatja a gyapjuszövetekre megajánlott védvámot a P. Lloyd, ha ennél aránylag még magasabbat helyesel a zsirra és szalonnára? A többször említett statistikai központi bizottság ugyanis 1875-re a zsir és szalonna átlagos árát 50—60 frtra számitja métermázsánkiut; 8 frt vám az értéknek 13—16 %-át képviseli. Azon középfinom gyapjuszövetek, melyek eddig az

általános tarifa szerint 54. c) alatt foglaltattak és az új tarifában 38. c) 1. és 2. alatt fordulnak elő, métermázsánként 700—1100 frt értéket képviselnek. Ezen árukra az új tarifa 40—60 forintos vámot tervez, a mi — egyelőre a nagy átlagokat véve — az említett értékek 3₅—8 százaléknak felel meg. Már pedig az bizonyos, hogy a ki nyers anyagokra elfogadja az átlag 15%-os védvámot, az nem tagadhatja meg az iparnak a 6%-os protectiot; ellenkezőleg az ipart, ha már indokolt a vámvédelem, ez nagyobb arányokban illeti meg, mint a nyerstermelést. Később látni fogjuk a szövetek vámjának tüzetesb vizsgálatánál, hogy a tervezett vám az említettnél nagyobb százalékokban sújtja az egyes fajokat; de a P. Ll. legalább, ki oly melegen pártolja a közös vámterületet, és vámvédelemül fogadja a zsirrál tervezett fokozást, legkevésbbé tagadhatja meg azon méltányossági elvet: quod uni justum, alteri aequum.

Mi nem követelünk vámvédelmet a mi nyersterményeinknek, de nem is vagyunk hajlandók azt megadni a lehető legszerényebb határon túl az ipérezikkeknek sem.

IV.

A pénzügyi vámok sorában még számos árura lenne észrevételünk, de hogy cikksorozatunk tulhosszura ne terjedjen, és tekintettel arra, hogy az ipari védvámokról bővebben kelendő nyilatkozunk, még csak két cikkre teendő észrevételekkel kívánjuk a pénzügyi vámokra vonatkozó bírálatunkat befejezni. E cikkek a bor és petroleum.

A bor váma eddig, a német szerződés értelmében, 8 frt egy métermázsáért, tekintet nélkül arra, hogy hordóban, vagy palaczkokban hozatik be. Ezen kívül számos a különféle

kedvezmény, melyek a vámkülzetekből érkező, a svájci, bo-dentavi, nápolyi és sziciziliai s piemonti boroknak adatik. Ezen különféleség nem szünik meg teljesen a tarifa javaslat szerint, mert az általános tétel mellett fönntartatik még az a kivétel, hogy a vámkülzetekből való borok 1 frt vám mellett bocsáttatnak be. Azon kívül a Romániával kötött szerződés különös kivételt biztosít ezen országnak.

Az új vámtarifa szerint a bor métervammázsánként hordókban 12, palaczkokban 20 frtot fizet. Romániának a legtöbb kedvezmény van biztosítva, ezen alapon nem fizetne tehát kevesebbet 12, illetőleg 20 frtnál, a míg valamely külállammal csekélyebb borvám mellett tarifaszerződés nem köttetik. De van a legtöbb kedvezmény kikötésén túl még egy záradék, mely szerint Románia biztosittatik, hogy a román borok helyzete a szerződés megkötésekor fennállott viszonyhoz képest meg nem nehezithető. Azon időben pedig meg volt engedve Romániából az erdélyi s bukovinai határon vámmázsánkénti 2 frt 63 kr vám mellett hordókban behozni. Ezen »helyzet« — mint a szerződés kifejezi — természetesen fönntartatik, és így, kivált miután a külzetek, melyek különben a monarchia alkaterészei, előbb-utóbb eltöröltetnek, az egy Romániának marad kiváló privilegiuma minden más állammal szemben. Mert azon esetben is, ha szerződések útján leszállittatik majd a vám, Románia még mindig exorbitans kedvezményben részesül, mert az említett határig bizony nem fog mérsékeltetni a borvám.

Kérdés már most, hogy helyes-e a vám oly tetemes fölemelése s helyes-e a hordó- s palaczkbor közti megkülönböztetés? Ez utóbbi módosítás nem példa nélküli s nem új nálunk sem. Az általános vámtarifában is előfordul e megkülönböztetés, a legtöbb államban pedig a bor vámfokozata a szesztartalom szerint emelkedik. Angliában például egy gallon (4,5 liter) borért fizettetik 1 schilling (50 kr. aranyban), ha a Sykes-féle szesz-

mérő szerint legfőlebb 26 fok szeszt tartalmaz, és ha 42 fokot ér el, akkor 2 shilling és 6 pencet (1 frt 27 kr); a 26, illetőleg 42 foknál erősebb bor után minden további fokért 3 pencet ($13\frac{1}{2}$ kr) gallononként. Ebből kiszámítható, hogy mi a magyar borok beviteli vámja Angliában, megjegyezvén azt, hogy a magyar asztali bor $14\frac{3}{5}$ — $23\frac{2}{5}$, a pecsenyebor $19\frac{7}{10}$ — $28\frac{6}{10}$, s az aszabor 17 — $31\frac{3}{5}$ foktartalmu az említett fokmérő szerint.

Azt hiszszük, hogy a fiscalitás szempontjából teljesen igazolt a bor vámozásánál kijelölt megkülönböztetés a hordó- és palaczkborok közt. E külső megkülönböztetés megfelel a bor kisebb és nagyobb értékének, tehát a kisebb és nagyobb vámtételnek is. Ha pedig a hordóbor értékét métermázsánként átlag 44, a palaczk-borokét pedig 80 frttal vesszük föl — mint ezt a bécsi központi statistikai hivatal 1875-re számítja — akkor körülbelül arányos a vámozás a kétféle bor között. Tovább menő, olyszerű például, minő az angol megkülönböztetés, nem volna indokolt, mivel a bor utáni vámjövödelmünk nem volt és nem lesz jelentékeny. Mert a míg Angliában a bor utáni vám, mely egyszersmind a fogyasztási adót is képviseli, a mult pénzügyi évben 10,755.000 frtot hozott, addig az osztrák-magyar vámszövetség vámjövödelme a borból 1875-ben csupán 366.129 frtra ment.

Mi a borvámot tisztán pénzügyinek tekintjük és ebből kiindulva, nem tartjuk tulságosan nagynak a 8 frtról 12-re való emelést. Védvámnak sohasem lehet józanul tekinteni az oly cikkre vetett, bármily magas tételt, a mely cikkekben sokszorta magasabb az exportunk, mint a behozatalunk, mert az árt a beltermelési viszonyok és a kiviteli conjunctura, nem pedig az ország összes fogyasztásához mérve elenyészőleg csekély behozatal szabályozza. És emeltessék bár még háromszor akkorára a vám, a mint terveztetik, nem fog azért a hazai bor

megdrágulni, hogy ha nincs rossz termés és ha nem igen nagy a külföldi kereslet. Nem kell azért, mint teszi a K. Népe, ki a borvám emelésében védvamos tendenciát lát, tartani attól, hogy a bor fogyasztása apadni, a söré pedig növekedni fog. Drágulni fognak, nézetünk szerint, csupán az importált, a francia, rajnai és spanyol borok. A megdrágulásnak hasznát a kincstár veendi, s ha a vámemelésnek az találna hatása lenni, hogy azon finom borok behozatala csökken, akkor azon veszteség, mely a vámnál mutatkoznék, megkerülne a fogyasztási adó révén; mert azt a feltevést nem fogadhatjuk el alaposnak, hogy az, a ki az importált, tehát legtöbbször finom borokkal felhagy, nem a finomabb magyar borokra, hanem a sörre térjen át.

Más kérdés, hogy nemzetközi szempontból nem tulságosan nagy-e a vámfokozás? E tekintetben Németországgal szemben elég tiszta a helyzet. A szerződés megkötése fölött alkudozó német biztosok kijelentték mindjárt kezdetben, hogy a német kormány nem fogadja be többé a borvámot a tarifaszerződésbe. A német kormány ugyanis a borvámmal szabad kezet kíván magának fenntartani nemcsak Franciaország irányában ugy alkudozás, mint retorsió esetére, de azon célból is, hogy a közös indirect adókból való jövedelem fokozása által a birodalom háztartását az egyes államok matricularis járulékaitól felszabadítsa. A német kormány tehát okvetlenül fokozni fogja a borvámot. Hogy mily mérvig, azt bajos előre látni; annyit megjegyezhetünk, hogy a német kereskedelmi gyűlés által elrendelt nagy enquéteben oda nyilatkoztak, hogy tétessék ezen túl különbség hordó- s palackborok közt és hogy az előbbiekre nézve maradjon meg a vámtétel 8 frttal, az utóbbiaké pedig emeltessék 24 frtra. Ezt kívánták, mondjuk, akkor, mikor még minden oldalról biztosnak vélték a német-osztrák-magyar szerződés megújítását.

Nem így áll a helyzet Franciaországgal szemben. A conseil supérieur du commerce, de l'agriculture et de l'industrie egyik jelentésében, melylyel az autonom tarifajavaslatot előkészítette, panaszosan említi az előadó, hogy »míg a mi szerződéses tarifánk szerint a borok bejöhetnek Franciaországba, 14 alkohol fok erejéig hectoliterenkint 30 centimenyi vám mellett, a mieink fizetnek 23 francot Belgiumban, 27 fre 55 cent. egész 68 fre-ig az alkohol-fok szerint Angliában, 23 francot Svéd- és Norvégországban, 42 fre 40 cent. Hollandiában, 31 fre 20 cent. Portugáliában, 6 francot Olaszországban és 20 francot Ausztriában. Ezen utóbbi három országban, a melyek úgy, mint Franciaország, tetemes mennyiségű bort termelnek, igen természetesnek találják, hogy hozzánk 30 centime egyszerű vám mellett importálják a mienkhez hasonló boraikat, a mieinket pedig, mikor nálunk megjelennek, az említett súlyos vámokkal terhelik.« Az autonom új vámtarifában azonban, melyet még Jules Simon kormánya a f. évi február 9-én a képviselőkamara elé terjesztett, mindössze mégis csak 3 francra emelik a közönséges és 6 francra hectoliterként a finomabb borok vámját. A Broglie-Fourtoü-kormány pedig az Olaszországgal f. é. július havában megújított kereskedelmi szerződésben kivívta, hogy francia borok ezentúl csak 4 franc 50 centimeot fognak fizetni; a mi reánk nézve is, ha Olaszországgal tarifa- és legtöbb kedvezményű szerződést kötünk, lényeges javulást képvisel. De Franciaországgal szemben, ha szerződéskötésre kerül a sor, okvetlenül mérsékelni kellend a fokozott borvámokat.

Áttérve a petroleum vámjára, nem szükséges újból ismételnünk, mi a sajtóban már korábban ki volt fejtve, midőn ezen vám nagy fokozásának híre terjedt. Bizonyos, hogy a finomított kőolaj vámjának 1 frt 50 krról 8 ftra fokozása, ha talán nem is a vámemelés egész teljességében, de minden

esetre igen lényegesen meg fogja drágítani ezen általánosan elterjedt és első szükségletű cikk árát. Annyira azonban nem fog semmi esetre emelkedni a drágulás, hogy a repezsolaj fogyasztása s annak belföldi gyártása megint lábra kapjon. És ha, kivált e kilátás hiányában, sokaljuk is a vámemelés mérvét, el kell másrészt ismernünk, hogy számbavehető pénzügyi eredmény végtére csak általánosan elterjedt oly cikkek vámja által érhető el, melyeknek fogyasztása alól nem egy könnyen vonhatja ki magát a népesség nagy része. Hisz a belső megadóztatás egyik fontos tárgya, a só, még sokkal inkább nélkülözhetlen fogyasztási cikk, és az állami monopólium aránylag sokkal nagyobb nyereséget vesz a són, mint a mekkora quótáját teszi a tervezett vám a petroleum értékének.

A só termelési s kezelési költsége métermázsánként a kincstárnak 1 frt 5 krba kerül; ha ehhez a bányáknak a kikapcsolás folytán bekövetkező parányi értékcsökkenése fejében akár 1—2 krajczárt — mi óriásilag nagy quóta — ütünk is az említett sóárhoz: akkor a kősónak 9, a főzött sónak pedig 9 frt 50 krnyi alap-ára, sőt a kedvezményi, a gyári s iparsó ára miatt mérsékelt átlaga még mindig néhány száz perzentjét képviseli a só előállításí árának. A petroleumnál ellenben, ha a határig beszállítva vám nélkül 12 ezüst frtra tétetik, 8 arany forint vám mellett a kincstár haszna vagy 70 százalék.

Csakhogy a kőolajnál ismét egész nagyságában mutatkozik azon visszásság, mely a mi tetemes veszteségünkre a fogyasztási adóknál uralg. A petroleum vámjának emelésével egyidejűleg életbe fog lépni a belföldön termelt kőolaj megadóztatása. Ugyanazon mennyiségű s minőségű kőolaj után, melyért vámul 8 frt aranyban, vagyis 20%-os aranyagió mellett, 9 frt 60 kr papirban fiztetik, a belföldi termelők fogyasztási adóul 7 frtot fizetnek papirban és így 1 frt 60 kr

vámvédelmet élveznek az amerikai petroleum ellenében. Ezen kőolajtermelők hazája Galiczia. De nemcsak ők nyernek directe ezen protectió folytán; nemcsak a kőolaj termelése fog megerősödni Gácsországban, hanem az osztrák kincstárnak is tetemes lesz a nyeresége ezen új intézkedés folytán. Mert itt előáll ismét azon visszásság, hogy az osztrák kincstár osztozik velünk a quota szerint a petroleumból eredő vámjövedelemben, de megtartja tisztán magának az adót a gácsországi petroleum után, akár Ausztriában, akár Magyarországon fogyasztassék az el; sőt a mely mérvben fokozni fogja a fennebb említett védvám a gácsországi kőolajtermelést, azon arányban fog apadni az amerikai behozatal és vele együtt a közös vámjövedelemből Magyarországra eső quota, s fog növekedni Ausztria adóbevétele.

Egy lapársunk minap azt hirtel, hogy a petroleum és más külföldi cikkek vámjának tervezett fokozása folytán számos kereskedő tömeges megrendeléseket tesz Triestben és Hamburgban az érintett cikkekből és pedig oly kikötéssel, hogy a szállítmányok új év, vagyis az új tarifa életbeléptetése előtt az országba érkezenek. Nincs ebben semmi meglepő. Így cselekesznek hasonló esetben mindig és mindenütt; ha vámemelések közelgnek, sietnek nagy tömegeket beszállítani az országba; ha vámok leszállítása van kilátásban, késleltetik a beszállítást, vagy hagyják az árukat a vámraktárakban a vámreductió életbelépéséig. És az ily fogásoknak igen bajos utját állani; átmeneti stadiumokban el kell a kincstárnak tűrni az efféle lucrum cessanst. A mit tehet, legfőleg abban áll, hogy méltányosan és kellő körültekintéssel tűzze ki a tarifa életbelépésének határidejét.

De nem szükséges a kincstárnak ily elnézőnek lenni a petroleum-adó tekintetében. Az ezen adóról szóló törvény ugyanis azt rendeli, hogy annak és az új vámtarifának egy-

idejü életbelépését követő harmadnapon minden petroleum-finomító s kereskedő tartozik a pénzügyi közegeknek kőolaj-készletét bejelenteni s a megfelelő adót annak idején leróni. A P. Lloyd egyik közelebbi számában, ugy látszik, kereskedő körökből felszólalás történik ezen intézkedés ellen. Az mondatik, hogy a törvénynek így visszaható erő tulajdonittatik; hogy sok vitás eset merülhet fel; hogy kérdés, vajjon a törvény szándéka-e korábbi megrendeléseknél az új adót ráhárítani a fogyasztókra; és végül az kéretik, hogy halasztásék el a törvény azon részének életbeléptetése, mely a kereskedőkre vonatkozik, a nyárra, a mikor ezek t. i. a már importált petroleumot — természetesen a vám által fokozott áron — szerény nyereséggel eladták.

Csak ezt kellene megengedni, s tudjuk, hogy a jövő év első felében nem sokat látna a két kincstár a petroleum után remélt jövedelmi többletből, sem vám, sem adó czimén. Észak-Amerikában járja az ily fortély. A nagy polgári háboru alatt az északi államok ismételve felfokozták a szeszadót. Némely hatalmas gyárosok oda birtak hatni, hogy a congressus hozszadalmasan tárgyalta, módosította s az alsóháztól a senatushoz, föl-le küldözték a javaslatot, a nagygyárosok pedig az alatt a legnagyobb erőfeszítéssel termelték a szeszt és lefizették az alacsony adót. Az efféle yankee-politikára nincs még hazánkban a megkivántató magas culturfok.

Egy előbbi cikkünkben kimutattuk, hogy az ott tárgyalt pénzügyi vámok emelése mintegy 3.6 milliót igér; az utóbbi s a jelen cikkben érintett vámok pedig, alapul véve az 1876-iki behozatalt, körülbelől 7.3 millióval szaporitják az eddigi bevételeket. A petroleumból az említett alapon 5.4 millióval több jövedelem folyna be. De valószínű, hogy a fogyasztás és behozatal apadni fog, ennél fogva a vámemelés eredménye a föltételezett összegnek jócskán mögötte marad. Az

első évben pedig a 11 milliónak felét is bajosan éri el az összes vámjövédelmi szaporulat.

A magyar kincstár ezen jövédelmi szaporulatban a quóta aránya szerint fog részesedni. Elismerjük, hogy a vámtarifa financialis átalakítása nem lesz pénzügyi hátrányunkra Ausztriával szemben; sőt némi előnyünk is kínálkozik, a mennyiben tagadhatlan, hogy a pénzügyi vámok által érintett nem egy cikknél valamivel csekélyebb a magyar fogyasztás, mint az ezek vámhozadékából reánk eső quóta. De ezen előnyünket sokszorososan ellensúlyozzák s lenyomják a vámtarifa többi részében, a védvámoknál tervezett fölemelések; úgy, hogy már magában a vámügyben sincs meg az előny s hátrány közti sulyegyen, annál kevésbbé kerül ki az új tarifából sokat ígérgetett compensatió a kiegyezés többi részénél fölmerülő, eltagadhatlan kárunk fejében.

Mi a pénzügyi vámok méltányos fokozását nem elenezzük. Eleget panasztottuk az egyenes adóknak szertelen fölemelését és ismételten sürgettük, hogy az állam, ha háztartásának rendezése végett elkerülhetlen nagyobb jövédelmet kell biztosítania, az indirect adókat is vonja be a fokozás körébe. Most bekövetkezik ez a szesznél, czukornál és a legtöbb fogyasztási cikk vámja utján. Csakhogy most meglesz a nagy teheremelés nemcsak az indirect adóknál, de megmarad egyuttal a maga teljességében az egyenes adóknál. Így egész közgazdasági helyzetünk újból még inkább romlik Ausztriával szemben. Mert Ausztriában a direct adók emelése a közelebbi multban elenyészőleg csekély; a tervezett adóreform pedig több jövédelmet ígér, és némely irányban, különösen a mozgó tőkének erősebb megadóztatását illetőleg adóemelést involvál ugyan, de a nép nagy zömének általában lényeges könnyítést fog hozni. Az osztrák nép tehát könnyebben viselheti majd az indirect adók és a vám fokozását, minthogy az egyenes adók-

nál kiméletben részesül; míg Magyarország népe nagy egyes adók által sújtva, nehezen fogja elbirni a vámfokozást, annyival nehezebben, mert a védvámok a magyar munka- s kereseti viszonyokat épenséggel nem javítják.

És most áttérünk a tulajdonképi védvámok taglalására.

V.

Mielőtt a pénzügyi vámokról áttérnénk az ipari védvámok birálatára, néhány vonással meg akarjuk jelölni az alapot, melyen a tarifa hátralevő osztályainak elemzésekor állunk.

A kormány politikai okokból akarja a vámközösséget, és igyekszik — ezt föl kell minden esetre tennünk — a szerinte mellőzhetlen közös vámterület alapján Magyarország közgazdasági érdekeit, a mennyire csak lehet, kielégíteni. E felfogáson sarkalik az új tarifa; s mi, midőn e tarifát bíráljuk, nem indulhatunk ki az önálló magyar vámterület elvéből, hanem reá kell állanunk, ha méltányosan akarunk itélni, nem a magyar kormány közgazdasági politikájáról, hanem magáról az előterjesztett vámtarifáról, rá kell állanunk ezen tarifa alapjára, a közös vámterületre.

Ez alapról kiindulva, nem mondhatta a magyar kormány, hogy közönyös előtte az osztrák ipar fennmaradása; nem tagadhatja meg ez ipartól azon védelmet, mely nélkül súlyos válságba sodortatnék; nem szoritkozhatik a magyar fogyasztók és általában Magyarország azon egyoldalú, habár teljesen jogos érdekének megóvására, hogy mindazon ipari cikkek, melyek hazánkban nem termeltetnek, vámentesen vagy csak igen csekély vám mellett bocsáttassanak be az egész monarchiába. De a magyar kormánynak viszont nincs megengedve oly magas védvámokat concedálni az osztrák iparnak,

melyek praemiumokat tartalmaznak a nagy gyárosok javára; melyek a külföldi bohozatal kizárásával az osztrák iparosoknak majdnem monopoliumot biztosítanak úgy Ausztria, mint Magyarországon, azzal a különbséggel azonban, hogy míg itt is, ott is megdrágulnak amaz iparos cikkek, Ausztria nagy gyárosai meggazdagodnak, nálunk pedig az ipar fejlődése még inkább megnehezül.

Megkíséreljük kimutatni, hogy a magyar kormánynak, ha a vámközösség alapján állva méltányos akart lenni az osztrák ipar érdekei iránt, akár oly méltányos is, mint egy felvilágosodott, igazságos osztrák kormány lehetne: még sem lett volna szabad megengedni azon vámemeléseket, melyek az új vámtárfában az iparcikkek javára foglaltattak. Sőt ki mondjuk határozottan, bár a Lajthán inneni s Lajthán túli sajtóban e követelést tekintve elszigetelten állunk, hogy a kormánynak sokkal messzebb kellett volna elmennie a vámtételek reductiójában, mint a hogy történt, és hogy e reductiónak nem kellett volna egyedül a nyers anyagokra s félgyártmányokra szorítkozni, hanem kiterjeszkedni a bevégzett gyártmányokra is.

Áttérve a fonó-szőő ipar cikkeit érdeklő vámokra, először is egyszerűen constatáljuk, hogy nemcsak a pamut, juta s selyem, hanem a len, kender és gyapju is vámmentesen bocsáttatnak be. Ezt természetesen nem a mezőgazdaság, hanem az ipar érdeke kívánja így.

Pamutfonalakért eddig kettős szállal nyersen 8, fehérítve, vagy festve 12 és három vagy több szállal czérnázva 18 frt volt a vám. Németországban ugyanezen osztályozás szerint az első osztály 6 frtot fizet, a másik kettő ugyancsak 12 és 18 frtot. Az új tarifa több rendbeli osztályt állít fel. Először is megkülönböztet a) egyes vagy kettős, és b) hármasával vagy többesével sodrott fonalakat. Az a) alattiakat az

angol finomsági számozás szerint 3 csoportba foglalja, t. i. a 12-ik, a 30-ik számú és az ezen fölüli fonalakra; ezek mind-egyikénél pedig újból alosztályokat képez, a mennyiben t. i. a fonalak nyers, vagy pedig fehéritett, vagy festett állapotban hozatnak be.

Ezen szövevényes osztályozást a fonóiparosok és az ő nyomukon a kormány azzal indokolja, hogy az eddigi osztályozás és vám nem alkalmazkodik eléggé az illető fonalakra fordított munka értékéhez. A finomsági osztályozásnak van értelme, mert másutt: Franciaországban és Belgiumban is honos, csak hogy nem azon fokozással, mint a tarifajavaslat tervezi. A nyers fonalak után ugyanis a 12-ig számig 6, a 12-ig számon felül 30-ig 8, a 30 számon felül pedig 12 frt fizettetnék; holott eddig az egyes, vagy kettős nyers fonalak különbség nélkül 8 frttal vámostattak meg. Az alsóbb számú fonalak vámjának leszállítása igenis indokolt, mert a kisebb érték melletti nagy súly ugy is megnehezíti az importot és azért jó lélekkel le lehetett volna szállni a vámmal 4 frtig. Fontos ezen mérséklés Magyarországra nézve azért, mert ezen alsóbb számú fonalakat szövi fel nálunk a kisipar és ezen pamutszöveteket exportálják is Erdélyből Oláhországba.

Okvetlenül elvetendő azonban azon osztályozás, mely szerint a második, 8 frtnyi vámmal járó fokozat a 12-ik számból csak a 30-ikig terjedjen. Ezen határ egészen önkényes. Nem magunk állítjuk ezt, hanem a prágai kereskedelmi kamara néhány illetékes tagja s budapesti számos szakértő határozottan állítja, hogy a köznép, sőt a legszegényebb osztályok ruházata 36 számú láncz és 42 számú vetőlékkel szöveztik. E fonalak súlyosabb megvámolása tehát okvetlenül a legközségesebb pamutárukat is megdrágítaná. Azért a mostani 8 frtnál magasabb vám legfőlebb az 50-en tuli számoknál kezdődhetnék, aminthogy maga a tarifa a pamutáruknál a

»finom szövete« criteriumául azt tüzi ki, hogy az 50-es számnál finomabb fonalakkól készült. *)

De ezen emelésnek sem kellene 12, hanem csak 10 frtig terjedni, s ehhez képest kellene a fehérítés és festés címén, valamint a hármásával és többesével sodrott fonalakra ajánlott emeléseket reducálni úgy, hogy a mostani maximalis határ meg ne haladtassék; miután az aranyvám magában is fokozott védelmet biztosít. A fonalak középszámaiban az osztrák ipar amugy is elég erős, az 50-es számunál sokkal finomabb fonalak előállításában pedig oly nemű előnyöket összpontosít Anglia, hogy hasztalan minden vámemelés, mert a versenyt vele meg nem állják a continens legtöbb államai. És ha mindezek daczára mégis nagyobbra fokoznók a magasabb számok vámját, csak új okot találnának a gyapjuszövők arra, hogy a finomabb áruk vámjának még nagyobb emelését kérjék.

Ausztriában a fonóipar magas fokon áll, vagy két millió orsót forgat és hogy egyre izmosodik, kitünik abból, hogy míg 1866-ban 250.967 mmázsa pamutot dolgozott föl, addig 1876-ban már 576.699 mmázsa pamut maradt a monarchiában feldolgozás végett. Igaz ugyan, hogy a nyersfonalak behozatala az említett évtizedben 55.777-ről 99.459 mmázsára emelkedett, de emelkedett a kivitel is 778-ról 3385 mmázsára s fokozódott mindenekfölött a belföldi szövőipar, melynek fonalszükségletét az itteni fonógyárak nem birták kielégíteni.

Igaz továbbá az is, hogy az osztrák fonóipar a magasabb számú fonalak előállításában nem fejlődött, és hogy eme fejlődés óhajtható. Épen azért nem ellenezzük a magasabb számok javára a vámemelést, de csakis az általunk fönnebb jel-

*) Vagy két héttel azután, hogy ezen czikkünk a P. Napló-ban megjelent, az osztrák szövők nagy többsége kérvényt intézett a Reichsrathhoz, melyben ők is (L. a N. Fr. Presse 28. számát) ugyanezen módosítást ugyanazon okokból ajánlják, melyeket itt kifejtünk.

zett fokig; nem ellenezzük már azon okból sem, mert a mennyiben ama finomabb, tehát luxus-czikkekre szolgáló fonalak még mindig jelentékeny mennyiségben be fognak hozatni, pénzügyi vámot élvezne azok után a két kincstár. A jelzett mérven tulmenni a vámelésben azért volna czéltalan, mert más államokban, a hol jóval magasabb a finom fonalak vámja, ez a fonalak értékének még mindig csak igen csekély hányadát teszi s a fejlődés egyéb tényezők által biztosittatik. Ezen factorok fokozatos megszerzésére pedig a föntebb jelzett vámelés elégségesnek látszik.

Hosszasabban időztünk a pamutfonalaknál azért, mert itt áll a principiis obsta elve; itt kell erősen megvonni a vámvédelem határát, mert mihelyt a fonalak megdrágittatnak és a föltétlenül szükséges mérven tuli vámban részesülnek, nem lehet a szöveteiktől a még magasabb vámvédelmet megtagadni.

A lenfonalak vámjára nézve nem javasoltatik fokozás; a kézfonta vámmentesen, a gépfonta 1 frt 50 krral, fehéritve vagy festve 5 frttal, czérnázva 12 frttal vámozandó. A Németországba való bevitelnél is ezen tételek állanak fenn; sokkal kisebb vámokat szed Svájc, egészen vámmentesen becsáttatik be minden len, kender- és jutafonal Belgiumba. Monarchiánkat illetőleg, miután ezen ágban a fonóipar igen hatalmas, miután a nyers lenfonal importja 1867-től 1877-ig 55.777 mmázsáról 11,201-re szállott le s viszont az export 32,434 ről 84,300 mmázsára emelkedett; az eddigi vámot le kellene szállítani a nyers fonalnál legalább 1 frtig és ahoz aránylag a fehéritett és festett, valamint a czérnázott fonalak tételeit is. Igy talán olcsóbbá s keresettebbé válnék a lenáru, melyet nagy részben kiszorít a pamutszövet, és meglehet, hogy a kender és len belföldi termelése is hasznot huzna az azokból gyártott fonalak és szövetek nagyobb kereslete folytán.

A gyapjufonalak vámja másképen csoportosittatik az új tarifában, mint a jelenleg fennállóban. Szükséges a különbséget közelebbről megtekinteni, mert itt van már letéve a gyapjuszövetek új vámozásának alapja s mert zavaros és ellentmondó a fonalak nomenclaturája. Az eddigi osztályozás és vámozás, a Németországgal fennálló szerződés értelmében, így áll: kártolt, vagy szak- (Streichgarn) és kemény fésűs fonal (Kammgarn) nyersen 1 frt 50 kr, a lágy fésűs fonal szintén nyersen 8, minden festett, vagy czérnázott fonal 12 frttal vámoztatik. Jövőre úgy terveztetik a vám, hogy csakis a kemény, fésűs fonalért nyers állapotban fizettetik 1 frt 50 kr, minden egyéb gyapjufonalért, tehát a kártoltért is, a mely megkülönböztetés jövőre elesik, 8 frt fogna fizettetni, a czérnázott és festett ezután is 12 frttal lenne vámozandó.

A kártolt fonal kétnyiretű, rövid szálú, olcsóbb gyapjuból sodortatik és a kallott szövetekre, a szorosabb értelemben vett posztókra használtatik; a fésűs lágy fonal egynyiretű, hosszabb szálú gyapjuból készül és a kallatlan, most annyira divatos fésűs fonalu szövetekre (Kammgarnstoffe) fordittatik, a mely szövetek abban különböznek lényegileg a posztóféléktől, hogy amazoknál kilátszanak a fonalak, míg az utóbbiaknál a kallózás által egybegyürödtek a szálak és a szövedéket sima felület takarja. A kártolt fonal értéke métermázsánként vám nélkül 320, a lágy fésűs fonalé 450 frt és ezen nagy különbség daczára mind a kettő egyformán 8 frttal lenne vámozandó, holott eddig a kártolt fonal csak 1 frt 50 kr vámmal volt terhelve. Az osztrák fonalgyárosok azt állítják, hogy a technika haladása folytán nem lehet többé biztosan megkülönböztetni a kártolt és lágy fésűs fonalat.

Igaz, hogy Németország tarifája nem ismeri e megkülönböztetést; de ott az egyes fonal, ha festett bár, és a kettős, ha festetlen, tehát akár kártolt, akár lágy, vagy kemény fésűs

fonal, egyaránt 1 frt 50 krral vámoztatik. Nálunk az új tarifa 8 frttal erősen fogja sújtani épen a kevésbé értékes fonalat azon czélból, hogy azt a 2 millió értékű kártolt fonalat is, mely eddig behozatott, kiszoríthassa; míg másfelől sokkal csekélyebb vámmal, 1 frt 50 krral érinti az új tarifa a jóval értékesebb kemény fésűs fonalat viszont oly czélból, hogy azon 4,600.000 frtnyi importhoz, melyet csak Angliából lehet előnyösen beszerezni, az orleans- és lasting-féle szövetek néhány hatalmas csehországi gyárosa minél olcsóbban juthasson. Ilyen és ehhez hasonló akárhány kiáltó igazságtalanságot testesít meg az új tarifa-javaslat.

Hosszasabban időztünk a fonalvámok kérdésénél, mint a mennyire azt ezen áruk fontossága magyar szempontból igazolni látszik. Hisz igaz, hogy a kevésbé vámost, olcsó fonal első sorban az osztrák szövő érdeke; de tudjuk, hogy a hatalmas szövőgyárosok letették a fegyvert, compromissumra léptek a nagy fonógyárosokkal, hogy közös erővel ki fogják vinni a fonalvámok fölemelését és ennek alapján a különböző szövetek vámjának még nagyobb felcsigázását; szóval conspiráltak, hogy közös erővel nyuzzák a fogyasztót. A két kormány tarifajavaslatában érvényre jutott e czélzatuk, a mint ezt láttuk a fonalak, és látni fogjuk még kiválóbban a szövetek vámjánál.

VI.

A X. osztály a szőtt és kötött áruk, ruházatok és pipere-áruk csoportját foglalja magában. Először is, mellőzve a szakaszok sorrendjét, a gyapjúárak vámtételeire irányozzuk figyelmünket, mint a melyek vámjainál a leggyökeresebb változás történt, és a mely változásnak hatását Magyarország

fogyasztói súlyosan fogják megérezni. Állítjuk ezt, nem mintha lényegileg kevesebbre becsülnők azon vámemeléseket, melyek a pamútszöveteknél terveztetnek, hanem állíthatjuk azért, mert ez utóbbi czikkeknél a magasabb vám élet elveheti a kikészítési eljárás, ha az egész kiterjedésében fenntartatik. A gyapjuárak vámemelése ellen nem kínálkozik ilyféle ellenméreg.

A gyapjuárunknál a legözönségesebbek, mint a pokróczok, szürposztó, darócz stb. vámja 9 frt métermázsánként, tehát ugyanaz, mint az angol pótcconventióban lábszőnyegek, szinnyomat nélküli nemezárak, hevedereknek vámja, ugy mint az angol conventióban 30 frt. E két csoportnál a vámtétel kisebb 1, illetőleg 10 frttal, mint a német szerződésbeli behozatali vám; de a németországi bevitelnél szintén csak 30 frt fizetendő a másodsorban említett árukért.

A gyapjuárak tömege az új tarifában a »külön meg nem nevezett gyapjuárak« csoportja alatt foglal helyt. Itt történt gyökeres átalakítás és nagymérvű vámemelés. A változás először is abban áll, hogy az eddigi megkülönböztetés kallott és kallatlan áru közt elejtetett és helyette az osztályozás alapján a kelme sulya vétetett. Eddig t. i. a német és az angol szerződés szerint a kallott gyapjuszövetek közönségeseknek vétettek és fizettek a német szerződés értelmében 40, az angol convenció értelmében 30 frtot; a kallatlan szövetek pedig középfinomaknak vétettek és megvámoztattak a német szerződés szerint 80, az angol conventió szerint 70 frttal.

Azon észrevételek alapján, melyeket közelebb a gyapjufonalak osztályozásáról tettünk, világos, hogy a gyapjukelmék eme megkülönböztetése azon föltevésből indult ki, hogy a kallott szövetek, az olcsóbb kártolt fonalból szövetvén, maguk is olcsóbbak; míg a kallatlan kelmék a finomabb és drágább fésűs fonalakból szövetnek, tehát maguk is drágábbak a kal-

lott kelméknél, úgy hogy a kallatlanok emezeknél kétszer, sőt az angol pótegyezmény szerint annál is nagyobb vámot viselnek. E megkülönböztetés áruban és vámban már eredetileg is tarthatlan volt; mert e distinctió megalapításakor is volt akárhány kallott szövet, mint például finom peruvien, doskin stb., mely a közönséges kallatlan, fésüs fonalu kelménél sokkal értékesb, és igazság szerint magasabb vámmal lett volna megrovandó. Az utóbbi években azonban egy részt a szövési technika haladása, más részt a vámozás jelzett criteriuma oda irányozta a gyártást, hogy számos fésüs fonalu cikkeknek oly sima fölületet adtak, mint a kallott szöveteknek; úgy hogy a vámhivatalok kénytelenek voltak a gyapjuárúk importjának tömegét, bár tudták, hogy a vámstipulatiók szellemében ezeknek nagy része a középfinom szövetek 70 frios tételével volna terhelendő, mégis 30 frtal vámozni.

Igy állván a tények, magunk is helyeseljük a kallott és kallatlan distinctiójának elejtését. De mit tervez helyébe az új vámtarifa?

Az új vámtarifa a gyapjuárúknak, — hogy úgy mondjuk — f a j s u l y á t veszi a vámozás alapjául. Az eszme nem új; fennáll ez bizonyos módosítással a fonalakra nézve Belgiumban és Franciaországban, a mennyiben a fonalak után a szerint, hogy 20, 30 vagy 40 ezer méter fonal nyom fél kilogrammot, egyre magasabb vám fizettetik; fennáll a pamutszövetekre nézve Oroszországban és javaslatba van hozva a francia autonom tarifában az értékvámok helyébe, a pamut- és gyapjuszöveteknél.

Az osztrák gyapjuiparosok a súly szerinti osztályozást úgy tervezték, hogy azon szövet, melynek egy négyszög métere 600 grammnál többet nyom, métermázsánként 50 frt, azon szövetek pedig, melyeknek 1 négyszög métere 600 grammnál kevesebbet nyom, métermázsánként 90 frt vámmal

terheltessenek. Az osztrák kormány kezdetben kiindulási pontul elfogadta ez alapot, de a magyar kormányval és később a két kormányval a németországi biztosokkal folytatott alkudozása következtében enyhültek ama tételek. Nevezetesen a jelzett két osztály, 600 grammon fölül és alul, három fokozatra bővített; továbbá a vámtétel 40, 60 és 80 forintban állapított meg, úgy, hogy a négyszögméterenkint

600 grammnál nehezebb	40,
600—450 gr. sulyu	60,
450 gr.-nál könnyebb	80

forint vámmal terhelteik. Minthogy kallott és kallatlan szövet ezen osztály mindegyikébe esik, a mennyiben könnyebb, vagy nehezebb, tényleg akárhány olyan eset van, hogy az angol conventio szerint 30 frttal vámozott gyapjuszövet a 60 és 80 frtos osztályba fog soroztatni, de ha a legolcsóbb fokozat alá kerül, akkor is 10 forinttal lesz nagyobb a vámja, mint az angol egyezmény szerint. Viszont a kallatlan, de nehezebb és esetleg drágább gyapjuárak, melyek eddig 70 frttal vámoztattak, a 40 frtos osztályba kerülhetnek; de ha finom és könnyű, 10 frttal nagyobb vámmal lehet megróva, mint a mekkora az angol conventio szerinti legmagasabb tétel.

Hogy ezen osztályozás horderejét közelebb kitüntethessük, táblázatot állítunk itt össze, melyben néhány nálunk nagyban használt angol gyapjuszövetnél a régi s a tervezett vám hatását számszerűleg kimutatjuk. A president gyapjuszövet, ha nehezebb, téli, ha könnyebb, őszi felöltőkre használtatik; olcsóbb fajtái, mint azok, a minőket összeállításunkban például fölveszünk, az alsóbb polgári osztályoknál nagy mérvben fogyasztatnak. A pilot könnyebb posztóféle, a köznépnel olcsósága és szép appreturája miatt, különböző színekben, különösen szürkében, úgy férfi-, mint női öltözetre szerte el van terjedve az országban. Az union cloth valamivel

könnyebb szövet, többnyire női öltözetre való. Van még néhány nagy mennyiségben importált angol szövet, mely a felhozottakkal parificálható ugy ár, mint súly tekintetében; így a sheepskin a presidenttel, a milton pilottal stb.; és a vám tekintetében az alább közlött táblázatból az egyik cikkről kitűnik, az áll a vele egyenemű többi cikkről is.

Számítás alapjául a kelmének árát, a mint a külföldön fizetendő, tehát aranyban vesszük. Ezen árban természetesen nem foglaltatik a vám. Hosszmértékül az angol yardot ($1\frac{1}{6}$ bécsi rőf = 0.91 méter) vesszük. Sulymértékül a vámfontot használjuk, ezért a fönnebb említett vámtételek, melyek méter mázsára szólnak, itt vámmázsára csak fél nagyságban szerepelnek. Megjegyzendő még, hogy a kelmék fölvevett ára átlagot képvisel, a mennyiben az illető árukból jóval olcsóbb és jóval drágább szövetek is importáltak. A kelmék sulya szintén több rendbeli mérések átlagából vétetett; és ezen mérések alapján constatáltatott, hogy a nehezebb president négyszög méterje 600 grammnál sulyosabb, tehát vámmázsánként 20 frttal lenne terhelendő; hogy a könnyebb president és pilot négyszög méterje 600 grammnál könnyebb, tehát 30 frttal vámozandó, ugyszintén a jóval, de 450 grammnál még sem könnyebb union cloth. De van az utóbbi kelméből akár hány fajta, melyek a például fölvettnél még könnyebbek, tehát a 40 firtos categoriába esnek, holott az angol conventió szerint egyformán csak 15 frt vámmal voltak terhelve.

Az összeállítás a következő:

G y a p j u s z ö v e t	1 yard ára aranyban		1 yard súlyra	Vám l v. mázsáért		Vám 1 yardért				A vám hány % az árunak ?		Az áru megdrágul					
	ft	kr		ang. con.	uni. tarifa	ang. conv.	új tarifa	arany	papír	ang. conv.	új tarifa	1 yardnál	... % -kal				
			v. font	f o r i n t	k	r	a	j	c	z	á	r	e z ü s t				
President nehezebb	1	50	2	15	20	30	31	40	48	17	27	17	10				
» könnyebb	1	15	1	15	30	15	16	30	36	13	26	20	13				
Pilot	—	60	1	15	30	15	16	30	36	25	50	20	25				
Union Cloth	1	20	³ / ₄	15	30	11	11 ¹ / ₂	22 ¹ / ₂	26 ¹ / ₄	9	19	15	10				

Ez adatok világosan mutatják, hogy mennyire fognak a leginkább elterjedt gyapjukelmék megdrágulni s hogy mily kiáltó a mellett az áruk értéke s a vám közötti aránytalanság. A 60 krajczáros pilot, csak azért, mert könnyebb, mázsánként másfél annyi vámot fizet, mint a 150%-kal drágább president, és ugyanannyi vámot, mint a közel kétszer oly értékes könnyebb féle president. Mig az 1 frt 20 kros union clothért 26 1/2 kr fizettetik 1 yard után, addig a fél olyan áru pilot 36 kr. vámmal terheltetik; a drágább president árát 10%-kal fogja fokozni a vámemelés, mig az olcsóbb hasonfaju szövet 13, a még olcsóbb pilot pedig 25%-kal drágul. Mig az új vámtétel a nehezebb president értékének 27%-át teszi, addig az emez árunak csak fele értékét megközelítő pilot 50%-kal drágul meg. És ezen visszasság még kiáltóbb, ha az itt felhozottaknál könnyebb, de a mellett olcsó szöveteket elemezünk, a melyek a 40 frtos harmadik osztályba esnek.

A cél, melyet ily okatlan vámozással az osztrák iparosok elérni akarnak, világos. Ki akarják szorítani ezen olcsó árukat az importból. A brünni s reichenbergi gyárosok ilyenemű kelméket nem is gyártanak; de ők nem is akarnak a kevesebb nyereséget nyújtó olcsó productióval vesződni, nem akarnak az angol szövetekkel versenyre kelni; ők megmaradnak megszokott gyártásuknál, de a nagy idegen import fölötti jajveszékléssel arra akarják az osztrák és vele a magyar kormányt birni, hogy ez a méregdrága vám brachiumával üzze ki az angol olcsóbb kelméket, vagy drágítsa meg annyira, hogy a fogyasztó a drága cseh és morva gyártmányhoz kényserüljön fordulni.

Csakis ez a cél, ez a szándék rejlik a fönnebb jellemzett vámozási mód alatt. Van benne egy egészséges eszme in abstracto, de jogosulatlan érdekek védelme végett el lett tor-

zitva a kivitelben. Az alapeszme ez: vastagabb, nehezebb szövetek vastagabb és lazább sodratu, tehát olcsó fonalból vannak szövve; ez okból a nehezebb kelme olcsóbb és ehhez képest vámja csekélyebb. A finomabb kelme finom, könnyű és drága fonalból szövetik; ennél fogva könnyebb és drágább, tehát megbir nagyobb vámot. Csakhogy ez elmélet azonnal meghiusul a gyakorlatban, mihelyt a szövet nem tiszta gyapjufonalból szövetik, hanem egyéb olcsó surrogatum, például shoddy belevegyittetik. És mivel tényleg ez így történik a legtöbb angol származásu olcsó szövettel, halomra dől a szép elmélet és elferdítették az új vámtarifában akként, hogy az aránytalan vámozás az illető nagy tömegű behozatalt jövőre kitiltja a monarchiából.

Hisz Franciaország is áttér a gyapjuszöveteknél a súly szerinti osztályozásra. Valamint mi átláttuk, hogy a »kallott és kallatlan« criteriuma fönn nem tartható: úgy átlátta Franciaország, hogy az értékvámok okvetlenül elejtendők, mert nagy zaklatással járnak az importeurre és kárral a kincstárra nézve. És Franciaország, midőn a gyapjuszöveteknél a specificus vámokra áttér és az osztályozást a négyszög méterenkénti súlyra alapítja, először is két főcsoportot különböztet meg, t. i. a tiszta és a vegyített gyapjuszöveteket. Több súlybeli fokozatot állít föl, mint a mi tarifajavaslatunk: nevezetesen a vegyített gyapjuszöveteknél hat fokozatot különböztet meg és emez olcsóbb szövetek vámtételei néha felét sem teszik az ugyanakkora súlyu tiszta gyapjuszövetek vámjának. Ez a helyes, józan osztályozás, mely megvalósítja a föntebb vázolt in abstracto helyes eszmét. A francia tarifajavaslat következetesen arányosítja a vámot a szövet értékéhez és kiméli különösen a szegényebb néposztály ruházati czikkeit. Nálunk azonban emelik nemcsak névleg a vámtételeket, de czélzatosan belevegyítik a nép nagy tömegének ruházatára

szolgáló olcsó kelméket az értékesb szövetek osztályaiba s megdrágítják szerfölött első rendű szükségleteit.

Az im jellemzett vámemelés és classificatio oly botrányos vonása a tarifajavaslatnak, hogy azt oly törvényhozás, melynek esze s szive helyén van, soha helyben nem hagyhatja, még akkor sem, hogyha nem autonom tarifában terveztetnék is.

VII.

A pamutárak osztályozása s vámtételeiben több rendbeli lényeges változás javasoltatik. Eddig 4 csoportra voltak osztva: közönséges, középfinom, finom és legfinomabb pamutárakra. Most 6 csoport alakittatik, u. m.: közönséges sima, közönséges mustrás, finom, bársonyemű, tüllféle s hálószerű szövetek. A három első csoport mindegyikében ismét három fokozat van: nyers, fehérített és festett, tarkán szőtt és török vörösre festett. Helyeseljük a bővebb osztályozást, mert sulyvámoknál csak így közelithető meg azon feladat, hogy a fix vámtételek az áruk értékéhez lehetőleg egyenlő arányban álljanak; és e feladat megoldására törekedni annál inkább parancsoló szükség, minél több az ugyanazon vámtétel alá fogott áruk értékbeli különfélesége s mennél magasabbak a vámtételek. Így a németországi tarifa beéri a pamutáruknál mindössze három csoporttal; csak hogy legkisebb tétele 30, a legmagasabb 68 frt; nálunk az új vámtarifa 12 csoportot különböztet meg, a vámtételek pedig 24 és 150 frt közt mozognak. A francia és a belga tarifa, bár jó részt értékvámokat tartalmaz, vagy háromszor annyi fokozatot állít föl. A kérdés csak az, hogy helyes-e az új tarifában tervelt csoportosítás és arányosak-e a vámtételek?

A mint említettük, az első három csoport: közönséges

sima, közönséges mustrás és finom sima, vagy mustrás szövetek. A szövet nyers állapotban az első csoportban 32, a 2-ikban 40, a 3-ikban 60 frttal vámoztatik. Ha fehérített, vagy festett a szövet, akkor az 1-ső csoportban 8, a másik kettőben 10 frttal magasabb a vám, mint a nyers szövet tétele; tehát 40, 50, illetőleg 70 frt. Ha tarkán szőtt, színnyomatos, vagy törökvörösre festett, akkor az első csoportban 18, a másik kettőben 20 frttal magasabb a vám, mint az illető nyers szöveté, tehát 60, 70, és 90 frtos.

Lássuk először, hogy helyesek-e a nyers pamutszövetek tervezett vámjai s továbbá, hogy arányosak-e a további megmunkálásnak megfelelő vámemelések?

A közönséges sima s a közönséges mustrás nyers szövet az angol conventió szerint egyaránt 32 frttal vámoztatik, ehhez képest jövőre a mustrás szövet nyers állapotban 8 frttal megdrágulna. A német szerződés szerint is egyenlő mindkét féle nyers szövetre a nálunk fizetendő vám, csak hogy 40 frt; a németországi tarifa pedig nem is tesz sima s mustrás közt megkülönböztetést és egyformán 30 forintot szab a közönséges pamutárakra nemcsak nyers, de fehérített állapotban is. Hozzátehetjük, hogy a közönséges sima s mustrás nyers pamutárak közt se Belgium, se Francia- vagy Olaszország, sem Svájc nem tesznek vámozás tekintetében különbséget; sőt a finom szöveteknél maga az új tarifa is elejti a sima, vagy mustrás különböztetését. Mindezen okokból, bár tagadhatatlan, hogy két különben egyforma nyers szövet közt a mustrás értékesebb a simánál, nem fogadhatjuk el a második vámfokozat criteriumául azt, hogy a pamutáru mustrás. Sokkal helyesebb, ha már a közönséges és finom szövetek közé egy közbenső fokozatot iktatni kell — mit nem is ellenzünk — helyesebb más országok példájára a fonalak mennyisége szerint egy közép finom fokot megállapítani.

Óhajtjuk az így rendezett három fokot azért, mert a finom szövetekre (nyers állapotban) tervezett 60 frtos vámot, mely egyenlő az angol conventióbeli tétellel, nem ajánlanók lejjebb szállíttatni. Ilyen (illetőleg festett állapotban 90 frtos) vám mellett jön be (1875.) 1,700.000 frt értékű finom pamutáru, csaknem a legnagyobb contingens a pamutszövetek importjában; és ha ezen többé-kevésbé luxuscikkekre leszállíttatnék is az egészben csak 10%-os vám, azért nagyobb nem lenne az import, illetőleg nem szaporodnék az ezen — szerintünk — pénzügyi vámból eredő jövedelem. Óhajtánók azonban más részt a közönséges nyers pamutszövetekre 32 frttal és a második fokozatbeli (középfinom) nyers árukra 40 frttal tervezett vám tetemes leszállítását.

Jól tudjuk, hogy különösen a közönséges, sőt a közepes nyers pamutszövetek ára nem fogna lényegesen olcsóbb lenni, ha a vámnak általunk im javasolt reductiója elfogadtatnék, mert ezen cikkekre nézve van jelentékeny belső concurrentia; a mi látszik abból is, hogy a monarchia importja ez árukban kisebb, mint kivitele. Azután mérséklő hatást gyakorol az árakra a kikészítési eljárás. De mi, eltekintve mindezekről, a tervezett 32, illetőleg 40 forintos vámot igazságtalannak tartjuk; mert míg a finom és legfinomabb szöveteknél a tervezett vám az értéknek csak 5—10%-át teszi, addig a közönségesebb pamutáruk említett vámtétele az értéknek 16%-ával ér föl, sőt — mint azonnal látni fogjuk — ezen hányadot is tetemesen meghaladja. A legfinomabb pamutszövetekre, csipkékre stb., melyeknek métermázsája 2000 frtnál nagyobb értékű, 150 frt vám terveztetik, a mi $7\frac{1}{2}\%$; a közönséges nyers szövetekre, melyeknek értéke mmázsánkint 200 frt, 32 frtos vám javasoltatik, a mi viszont 16 százalékos adó. Tekintetbe veendő ezen fölül az, hogy a közönséges pamutszövetek, melyeknek értékére a nyers anyag ára sokkal

nagyobb befolyással van, mint a finomabb szövetek értékére, a pamut árának folytonos csökkenése következtében egyre olcsóbbakká válnak. 1867-ben még 82 frtra számította a bécsi központi statisztikai hivatal a nyers pamut mmázsáját, 1874-ben 70, és 1875-ben 66 frtra teszi. És ha meghagyatik a 32, illetőleg 40 frtos vám, akkor ezen fix tétel a 200, illetőleg 270 frtnál majdan olcsóbb árunak 16%-nál tetemesebb hányadát fogja képezni. Hogy pedig a 32, illetőleg 40 forintos tétel csakugyan magas, az kiderül talán abból is, hogy a közönséges nyers pamutszövetekre Belgium, Franciaország, sőt Olaszország is, mely a pamutipar tekintetében sokkal hátrább áll, mint Ausztria, egyaránt csak 20 frt vámot vetnek.

Fölötte nagy a fokozás, midőn a fehérités czimén a nyers szövet vámja 8—10 frttal nagyobb összegben javaslatatik. Maga az alsó-ausztriai iparegyesület, mely pedig az iparosok érdekei mellett nem szokott szerénykedni, csak 4 frttal indítványozza fehérités fejében az illető nyers szövet vámjának emelését. Az olasz tarifa szerint a közönséges szöveteknél, ha fehéritvék, a nyersnek vámtétele csak 3, a finomabb szöveteknél 4 frttal szaporittatik. A belga s francia tarifa a fehérités czimén az illető nyers szövet vámtételét 15%-kal szaporítja, a mi a nyers árakra nálunk tervezett vámok szerint 4., 6 és 9, de még mindig nem 8 és 10 forintot tenne. A német tarifa szerint nyers és fehéritett egyformán vámoztatik. Akárhogy tekintsük az új vámtarifában javasolt fokozást a fehérités fejében, tulságosan nagynak tűnik föl; le kell azt szállítani legalább felére s külön alosztályt hagyni a fehéritett szövetek számára. Ezután a festett és tarkán szőtt a 3-ik, a szinnyomatos és törökveres pedig a 4-ik alosztályt képezné mindogyik csoportban.

Ha a pamutárak eddig tárgyalt három csoportjának

tályozás szerint sűrű s ritkás szövetek egyaránt szerepelnek a finomak között és a sűrű szövet ugyanazon vám alá esik, mint a ritkás, ha mindkettő például fehérített, holott a ritkás szövetek a német és angol szerződés szerint nagyobb vámmal vannak terhelve, mint a sűrűek, a ritkások képezvén kizárólag a finom szövetek csoportját. Az új tarifa distinctiója ugyanis így szól: »Finom szövet az, mely az 50-es számunál finomabb fonalból készült és 5 négyszög milliméterre legfőlebb 38 fonál esik,« — ez mindenesetre ritkás szövet, a mennyiben vékony és kevés a fonal — »továbbá mindazon szövet, melynél a fonal finomságára való tekintet nélkül 5 négyszög milliméterre 38-nál több fonál esik.« Ez a szövet sűrű. Az előrebocsátott két tételből következik, hogy a szövet közönséges, ha 5 négyszög milliméter 38 fonalnál kevesebből áll.

Ez az osztályozás megint oly helytelen, mint a mennyire hibás a gyapjuárunknál, a tiszta s vegyes gyapjutartalomra való tekintet nélkül. Láttuk ugyanis, hogy azon sűrű pamut-szövet, mely öt négyszög milliméterre 38 fonalnál többet tartalmaz, az 50-esnél jóval alsóbb számú fonalakból állhat. Ez esetben a szövet kevésbé értékes és helyesen nem vonható azon finom ritkás árukkal, melyek az 50-esnél finomabb és drágább fonalból készülnek, ugyanazon vámtétel alá.

A francia, belga, olasz, dán és orosz tarifa nem is állapodik meg egyedül a fonalak számánál, hanem tekintetbe veszi egyszersmind a szövet súlyát is, még pedig úgy, hogy minél kisebb 100 négyszögméter sulya, a fonalaknak ugyanazon mennyisége mellett, annál finomabbnak vétetik és annál magasabb vám alá esik a szövet. Így például a francia tarifa szerint azon nyers pamut-szövet, melynél 36—43 fonál esik 5 négyszögmilliméterre, 32 frttal vámoztatik mmázsánkint, ha a szövet 100 négyszögméterje 11, vagy több kilogrammot nyom, 40 frttal, ha 7—11 kilogrammot és 76 frttal, ha

3—7 kilogrammot nyom. A mig tehát a francia tarifa azon szövetek után, melyeknél a fonalak száma 5 négyszögmilliméterenkint 38-nál több, a szövetek finomsága szerint 32,40 vagy 76 frt vámot szab: addig az osztrák-magyar tarifajavaslat ezen szöveteket egyaránt 60 frttal vámozza.

Az alsó-ausztriai iparegyesület és vele egy értelemben több osztrák kereskedelmi kamara szintén különbséget tesznek az 5 milliméterenkint 38 fonalnál többet tartalmazó szövetek közt és indítványoznak vámmázsáinkint, ha a szövet 100 négyszögméterje 10 kilogrammot, vagy többet nyom, nyers állapotban 28, fehéritve 30, törökvörösre festve 45 frt vámot, ha pedig 10 kgr.-nál kevesebbet nyom, fehéritve, festve, vagy színnyomatosan 60 frtot. Az új vámtarifa, midőn 5 milliméterenként 38 fonalnál többet tartalmazó nyers pamutszövetek közt mellőz minden megkülönböztetést, az eddig sokkal csekélyebb vám alá tartozó pamutárunknál a vámtételt 20, esetleg 28 frttal fokozza. Így például a középfinom, fehéritett pamutárunk, melyeknek métermázsája 360 frt érték mellett eddig 40 frttal vámoztatik, az új tarifa szerint azon ritkás, fehéritett, finom szövetekkel, melyeknek értéke 900 frt, egyenlőképen 70 frt vám alá fognának esni.

Nem szükséges a vámozás ezen kiáltó visszás és igazságtalan voltát közelebb jellemezni s azt hisszük, hogy eléggé világos, miszerint ezen csoportosításnak, ha talán nem is az volt praemeditált célzata, de következménye mindenesetre az lesz, hogy a középfinomak közé eddig tartozott és most a finomak közé sorozott szöveteket sokkal magasabb vámmal terheli és így kiszorítja az importból épen azon pamutárukat, melyek valamennyi közt aránylag legnagyobb mérvben hoztak a külföldről. Ez lenne eredménye az új tarifa osztályozásának és ide irányul a nagy vámemelés, mely különben első

tekintetre, csupán a számokat nézve, nem is látszik oly exorbitansnak.

Nem bir különös fontossággal a bársony, bársonyemű szövetekre, szalag-, paszománt-, gombkötő- s kötött árukra 70 frttal megszabott vám, mely a német szerződéshez képest 10 frtnyi leszállítást, az angol conventióhoz képest 10 frtnyi fokozást involvál. A túllre, csipkékre, himzett szövetekre stb. tervezett 150 frtos vám hasonlóképen az egyik irányban 30 frtnyi mérséklést, a másik irányban ugyanakkora emelést képvisel. A két csoportnál a vámtétel az illető áruk értékének 6—8% -át teszi. Az angol pótegyezmény érvénye idején nem egész egy millió (1875.) érték hozatott be a külföldről és a vámnak csekély emelése nem fog lényegileg fokozott védelmet nyújtani az osztrák industriának, nem fogja apasztani a behozatalt, de szaporíthatja valamivel a két kincstár jövedelmét.

A pamutárak tarifaszakaszának sulya azon három csoportban összpontosul, melylyel e cikkben tüzetesen foglalkoztunk. De az ezen csoportokban foglalt helytelen osztályozás és fölötte magas vámozás hatása jó részt ellensúlyozható, ha a kikészítési eljárás teljes épségében fenntartatik. Mert ha az osztrák és magyar kereskedő a monarchiában bőségesen kapható nyers pamutárut vámmentesen küldheti Németországba kikészítés, festés, vagy színnyomás végett, és ha a kikészített szövet a monarchiába vámmentesen bebocsáttatik: akkor a fogyasztás legnagyobb tömege óva marad a magas vámok általi megdrágulás ellen. Az osztrák gyárosoknak le kell szállniok azon árig, melyet a kikészítési forgalom, a vámok gyengítésével, szabályoz. A vámemelés csak némely külföldi specialitásnál képes hatást gyakorolni; de ezektől eltekintve a kikészítési eljárás mindig azon czikkekre fog irányulni, melyeknél a vámemelés folytán a versenynek legalább

időlegesen nagyobb nyereség ígérkezik. És hogy az appretura eljárás minő versenyt folytat a belföldi kikészítő iparágak és a külföldi behozatal ellenében, kitűnik, hogy míg (1875) a külföldről 15.403 métermázsa — az igaz legtöbbszörre teljesen befejezett, finomabb — pamutszövet hozatott be, addig kivitetett — az igaz viszont legtöbbszörre kögönséges áru — és visszahozatott a monarchiába vámmentesen fehérítve, festve, szinnyomatosan stb. 65.697 mmázsa pamutszövet.

Az autonom tarifatörvény azonban a kikészítési eljárásnak ezen ágazatára nézve semminemű dispositiót sem tartalmaz. Az osztrák és a magyar kormány, tudva, hogy az e nemű kikészítési eljárás fenntartása a német birodalomnak, ha nem nagyobb, de legalább akkora érdekében áll, mint monarchiánknak, arra számít talán, hogy ez ügyben létre fog jönni a szerződés Németországgal. De az osztrák nagy gyárosok tetemes és legnagyobb befolyásu része elkeseredve küzd a kikészítési eljárás ellen, és mi tartunk attól, hogy azon okok és azon befolyás, mely kivívta, hogy az appretura-eljárásnak a pamutiparra vonatkozó ága a vámügyi törvényjavaslatból kihagyatott, győzni fognak továbbra is, vagy hogy a kikészítési eljárás meg fog legalább béníttatni a maga árszabályzó hatásában.

Ime egy eminens okkal több, a miért Magyarország az autonom vámtarifában meg nem nyugodhatik. Ausztriában a kikészítési eljárás megszüntetése a fogyasztók és több iparág rovására hozhat előnyt legalább némely más iparágaknak; de Magyarország, melynek csekély a festő s szinnyomó iparága és a mely vámvédelemre nem szorul, fogyasztóinak millióiban és különösen legalsóbb osztályu népességében sulyosan fogná megérezni a pamutárak tetemes drágulását. Nekünk Németországgal kötendő kereskedelmi s vámszerződésben kell birnunk a kikészítési eljárás szabad gyakorlatának biztosítékait.

Ily garancia nélkül tarifaszerződéssel sem érhetnők be. Autonom tarifát pedig, mely kizárja a kikészítési eljárást a legfontosabb ágban, oly autonom tarifát, mely helytelen osztályozás és lényeges vámemelés által a legszegényebb kunyhóban sem nélkülözhető pamutszöveteket is szerfölött megdrágíthatja, magyar törvényhozásnak lehetetlen a tárgyalásnak csak alapjául is elfogadni.

VIII.

Nehogy azon hibába essünk, melyről a példabeszéd azt mondja: a ki sokat markol, keveset szorit, mellőznünk kell egész nagy árucsoportokat, melyeknek osztályozásához és vámtételeihez férne sok szó, s szoritkozunk még csak néhány fontosabb tarifaszakaszra, melyek az illető áruk jelentősége, vagy a javasolt vámemelések miatt provócálják észrevételeinket. Szólni akarunk nevezetesen azon váموokról, melyeknek emelését a vámszövetségi javaslat indokolásában a kormány különösen a magyar ipar érdekében állónak tünteti föl.

Ilyennek tekinti a kormány a magasabb bőr váموokat. A német szerződés szerint a közönséges bőr 6, az új tarifa szerint 8; finom bőr és pedig keztübbőr, kordován, szattyán stb. eddig 15, jövőre 18, közönséges bőráruk eddig 12, illetőleg 21, az új tarifában 16; a finom bőráruk eddig 21, jövőre 26, a bőrkeztüük ezután úgy, mint eddig 40 frttal vámoztatnak. A vámemelés lényege a közönséges bőrnél jelentkezik, mert ha ott megadatik a 33%-os fokozás, nem említve az aranyagióbeli emelést, akkor a bőráruknál következetesen el nem utasítható a vámemelés. De vajjon igazolt-e a vámnak ama fokozása?

A vámszövetségi javaslat indokolásában elismeri ugyan a magyar kormány, hogy a bőriparnak meg vannak kellő feltételei az országban; meg van a nyersanyag, ha nem kínálik is minden bőrnem számára elegendő mennyiségben; a cserzőanyag nemcsak elég a belföld szükségletére, hanem külföldre is kivitetik. Bőrgyáraink és cserző telepeink azonban ép úgy, mint az ausztriaiak kénytelenek a külföld erős versenyével küzdeni, különösen az amerikai hemlock- és az angol hulladékbőrrel, melyek ha minőségben nem is, de olcsóságban messze tulszárnyalják a belföldi termékeket. Számokkal is illusztrálja a kormány a 10 év óta folyvást öregbedő bőrimportot.

Ez már csakugyan a lehető leggyarlóbb indoklás, mely a bőrvám emelése mellett felhozható. Nálunk meg van minden föltétel, hogy jó s olcsó bőrt előállithassunk, de mert nem bírunk eleget, vagy elég olcsón producálni, drágítsuk meg vámmal azt a nélkülözhetlen bőrt, mely akár a külföldről, akár Ausztriából hozzánk importáltatik. Itt ismétlődik az a gyökeres tévedés, melyet nem lehet elég gyakran helyreigazítani, az a tévedés t. i., mintha néhány frtnyi vámemeléssel azon termelési hátrányokat, melyekből úgy Magyarország, mint Ausztria inferioritása ered, ellensúlyozni lehetne.

Amerika bőripara csaknem ingyen szerzi a dus és háttartalan prairiekről a legszebb bőroket, a bürökcserzővel gyorsan érleli a nyers anyagot, és oly tömegekben, oly olcsón szállítja a kikészített bőrt Európába, hogy oktalanság volna Amerikával a bőripar azon specialis ágában fönntartani a versenyt, melyben a természet oly kiválólag kedvezett neki. Nálunk, hogy a bőripar számára meglegyen a szükséges nyers anyag, jónak látták kiviteli vámot vetni a nyers bőrokre; most a két kormány belátta valahára, hogy ez a restrictió mit sem használt a bőriparnak, mert azért egyre növekvő mennyiség-

ben szállítják ki a nyers bőrt és a kiviteli vám csak nyomta a mezőgazdaságot, csak nehezítette a kereskedelmet. A hizlalt, legszebb marhának Bécsbe s a külföldre szállítása folytán kivitetik az országból egyuttal a legjobb nyersbőr, míg az istálón kívül hizlalt és az országban elfogyasztott marhának bőre nagyrészt kukaczos, vagy a hanyag fejtés következtében össze van vagdalva.

Mindezen nehézségek daczára meg vannak igenis bizonyos lőrnemekre a kellő föltételek; könnyebb talpbőr, borju és báránybőr dolgában egészséges alapon nyugszik a hazai ipar. Más országokban is sulyosan érzik az amerikai versenyt; így például Németországban, a hol szintén csak ugy meggyérültek a tölgyerdők, mint Ausztriában, vagy nálunk és a hol gubacs és cserhéj hiányában a valonea tömeges behozatalára szorultak. De azért Németország alacsony vám mellett bocsátja az amerikai bőrt, feldolgozza azt és mint készárút szállítja vissza Észak-Amerikába, daczára az ott fennálló 35—50% -os értékvámoknak.

A vámemelés csak azt fogná nálunk eredményezni, hogy tovább is ragaszkodnánk azon kikészítési ágakhoz, melyekben versenyképtelenek vagyunk és maradni is fogunk; a vámelés csak is késleltetni fogja a bőripar azon módjainak fölkeresését, melyekkel a belfogyasztás nagy részét a magunk termelésének leköthetjük. És végre is, ha a vámemelés képes a bőriparnak lendületet adni, nem Magyarország fogná az élvezni, hanem Ausztria, a honnan most is szükségletünk tetemes részét szerezzük be; megéreznők a drágulást, de nem huznánk a vámemelésből semmi közgazdasági hasznot. Ne mondja tehát a magyar kormány, hogy a bőrvámok emelését különösen Magyarország érdeke is követeli.

Az üveg néél is vámemelést tervez az új tarifa, revezetesen a közönséges öblös üveg, mely eddig a német szerződés

értelmében vámmentesen hozatik be, jövőre 1 frt 50 kr vám alá fogna esni; az ablak- és táblaüveg, a maga természetes színében eddig 2 frttal vámoztatik, jövőre 4 frt lenne a tétel. A vám, miután az első sorban említett üveg mmázsánkénti értéke 14, az utóbbinak 40 frt ezüstben, 10%-nál is nagyobb hányadát teszi. És mivel indokoltatik ezen vámemelés, mely — mellesleg megjegyezve — Németországban nagy resensust okoz?

A vámszövetségi javaslat indokolása azt mondja, hogy Magyarország erdős vidékein már régóta készítik a közönséges, különösen az öblös üveget; Ausztriában több helyütt, különösen Csehországban szintén nagyban üzik az üvegtermelést. De újabb időben — ugymond — a németországi üvegyárosok oly nagy mennyiségben árasztják el az osztrák-magyar monarchiát közönséges üveggel s főképp borpalaczkokkal meg petroleumlámpákhoz való üvegylinderekkel, hogy a belföldi üvegyáraktól még a belföldi piacot is elveszik. Az indokolás felhossa azután, hogy míg 1866-ban a legközönségesebb üveg importja 1550 mázsára ment, addig 1875-ben már 62.302-re emelkedett, a közönséges üvegeknél pedig az említett időközben a behozatal 1402-ről 43,950 mázsára emelkedett. Hozzáteszi, hogy külföldön, különösen Szászországban nagyobb tőkebefektetéssel és a technika újabb találmányaival előállított ily nemű közönséges üveg nemcsak sokkal jobb minőségű, szebb, egyöntetűbb, teljesen egyenlő nagyságú, szóval minden tekintetben jobb, de aránylag olcsóbb nemcsak a Magyarországon, hanem az Ausztriában előállított üvegnél is.

Valóban lehetetlen erősebb érvekkel küzdeni a közönséges és legközönségesebb üvegárak vámmentessége mellett, mint a hogy a kormány indokolása a vámemelés mellett küzd. Az osztrák üvegyipar a legrégeb- és legjelesebbek közé tarto-

zik a continensen. Kivitele, mely 1867-ben 15.483,000 frt értéket képviselt, 1875-ben 26.260,000 frtra emelkedett; az egész behozatal ez utóbbi évben csak 2.621,000 forintra ment, és majdnem ennyit vitt ki csupán közönséges üvegárukból. Az ily hatalmas és a külföldön is versenyképes ipar vámvédelemért kiált, mivel egy bizonyos ágban Németország jobb és olcsóbb árut szállít be a monarchiába, oly árut, melynek olcsóságát a fogyasztók nagy tömege érdekében a kormánynak nem megrontani, de megóvni kellene. S a kormány, midőn ijesztő képül akarja föltüntetni ama jó s olcsó öblös cylinderüveg egyre növekvő importját, megfeledezik arról, hogy ugyanazon időközben a petroleum fogyasztása (1864) 937,000 frtról (1875) 24.225,000 frtra emelkedett. A kormány nem éri be azzal, hogy a népesség tulnyomó nagy részét a petroleumra vetendő magas adó, vagy vám által a kincstár érdekében súlyosan terhelje, hanem megdrágítja egyuttal a petroleum-lámpák alkatrészeit 10—12 százalékkal, és pedig nem is a kincstár, hanem főkép az osztrák ipar javára.

Különben nem is felel meg teljesen a valóságnak, hogy a szászországi ipar annyira meghaladná a közönséges üvegben az osztrák industriát. Másutt van a baj. Az alsó-ausztriai iparegyesület elmondja, hogy Aussigban (Csehországban) van egy nagy üveggyár, mely legújabb s legtökéletesebb berendezése folytán a legelső külföldi gyárakkal vetekedik; ép oly minőségű öblös üvegeket készít, mint a drezdai gyár, de nagyobb távolságra olcsóbban kell eladni termékeit, minthogy az osztrák és magyar vaspályák olcsóbban szállítják a külföldről érkező, mint a belföldi árukat. Felhossa az említett egyesület, hogy közönséges öblös üvegek vasuti szállításáért Drezdából Budapestre (116 mfd) vámmázsánként 1 forint 1 kr, holott Aussigból Budapestre (101, mfd) 1 frt 84 kr fizetendő. A vasutak differentialis tarifáiban ily visszásság gyakran fordul

elő; de vajjon az-e módja az ily hátrány megszüntetésének, hogy fölemeltessék a vám? És ha az üveg vámja fölemeltetik, az osztrák vasuti reform következtében pedig a különbözeti tarifák ily visszásságai többé fönn nem állhatnak, kérdjük: vajjon fognak-e a cseh üvegiparosok az osztrák kormányhoz folyamodni, hogy szüntesse meg már most a közönséges üvegre nézve megállapított magas vámokat?

Épen így állunk a magyar üvegiparral is. A természet bőven megáldotta hazánkat mindazon kincsekkel, melyek virágzó üvegindustria fejlődésére megkivántatnak. Nem is megvetendő ezen iparág állása Magyarországon; itt ott jeles be- rendezéssel, majd mindenütt kitűnő munkaerővel rendelkezik, és az utóbbi években, ha quantitative visszaesést jelez is, műszakilag némi haladást mutathat föl. De a haladásban mégis messze elmaradt Ausztriától és a külföldtől, késik a kemen- czék régibb rendszerét a Siemens-féle tökéletesebb módra át- alakítani, nem nyitattja meg a legjobb anyagot bőven rejtő telepeket, tőkehiányban szenved, rossz közlekedéssel küzködik. De mi haszna a magyar üvegiparnak abból, ha a helyett, hogy mindezen nehézségek a maguk sajátlagos terén küzdetnének le, vámfölemelés nyújtatik a monarchia összes üvegindus- triájának? Hisz az osztrák ebbeli ipar, mely, mint láttuk, amugy is oly hatalmas és versenyképes a bel- és külföldön, már meg- gyökerezett fölénye következtében huzná csak annak hasznát, az osztrák üveg még inkább ellepné Magyarországot és jóval drágábban kellene fizetnünk emez általános szükségletű czikket.

A v a s v á m o k, valamint a g é p v á m o k tekintetében az új tarifa, egy positió kivételével, a mostani tételeket tartja fönn. De ha a számok megmaradnak is, két irányban történik érdemileg fokozás; először valamennyinél az aranyvám által, másodszer a gépeknél a göngysúly leszállítása által. A ková- csolt vas- vagy aczélból, továbbá az egyéb nemtelen fémekből

való gépek eddig is 4, illetőleg 8 frttal vámoztattak 1 méter-mázsa tiszta suly után. A tiszta suly azonban eddig ugy számított, hogy a göngy czimén levonatott a teljsulyból, ha ládákban és hordókbán hozatott 16, ha kosarakban 9, ha zsákfélében 6 % ; jövőre ezen göngysuly leszállittatik 13, 6, illetőleg 4 % -ra, ugy, hogy a tiszta sulynak megfelelő vám 2—3 % -kal fölemeltetik, a mi a tételek változatlansága mellett, az aranyagióval együtt effectiv 17—18 % -nyi vámfokozást eredményez.

A két kormány megegyezett abban, hogy fenntartja egy a nyers-, a rudvas és más vasak, valamint a gépek vámját. Elismerjük, hogy az elhatározás e két csoport vámja iránt szerfölött kényes. A vasipar terén Európaszerte uralgó crisis óvatosságot parancsol. A nyers vas vámjának megszüntetése, mit más körülmények közt feltétlenül követeltünk volna, ma az óriási tömegekben felgyült németországi vasnak beömlését és a magyar vasbányászat és kohászat sulyos megkárosítását okozná. Már pedig ha a nyersvas vámját ez idő szerint el nem törölhetjük, akkor nem szállíthatjuk le lényegesen sem a többi vas- és aczélnemek, sem az ezekből gyártott gépek mai vámtételeit. Sajnos ez különösen a mezőgazdaság szempontjából, melynek intensiv és olcsóbb mívelése a gépeknek minél sűrűbb alkalmazását szükségessé teszi; de a vasbányászat és kohászat érdekén kívül figyelmet és kiméletet érdemel még a hazai gazdasági gépgyártás is. Szóval ily válságos helyzetekben a leghelyesebb a statusquo alapján bevárni a kedvező fordulatot; de mihelyt ez bekövetkezik, sürgetnie kell az országnak a nyers vas vámjának teljes megszüntetését, a többi vas- és aczélnemek és a gépek, főleg pedig a mezőgazdasági gépek vámjának leszállítását.

X.

Mielőtt észrevételeinket befejeznők, nyilatkozni kívánunk még néhány elvi kérdéstről, mely az új vámtarifa hatását lényegesen érinti. Ezek a vámvalutára s a védvámok ármódosító befolyására vonatkoznak.

A két kormány a vámoknak a r a n y b a n szedését hozza javaslatba. A vámszövetségi javaslat indokolásában a magyar kormány ez intézkedést először is azzal indokolja, hogy a legközelebbi államok, különösen a német birodalom, Olaszország, Svájc és legujabban Oroszország aranyban szedik a vámokat, s így vámtételeiket az ezüstben szedett vámokhoz képest lényegileg fölemelték, a mi czikkeinket tehát az ottani bevételnél inkább sújtják, míg monarchiánk megmaradván az ezüstvámoknál, a belföldi termelés érdekei nem nyernek megfelelő kárpótlást. A másik ok, melylyel a kormány az aranyvámok behozatalát motiválja az, hogy az állam a külföldön teljesítendő kötelezettségeit most már részben aranyban tartozik leróni.

Megvalljuk, hogy az itt előadott okok egyike sem igazolja a vámoknak aranyban szedését. Németország és Svájc példája mit sem bizonyít, mert ezek a vámot csak azon valutában szedik, melyben a belső direct, vagy indirect adókat; és ha Olasz és Oroszország papirvaluta mellett a vámot aranyban fizetteti s ezzel mint az indokolás mondja, fölemeli a beviteli vámokat, még nem következik, hogy mi is megnehezítsük az importot. Hát ha Oroszországnak eszébe jut a háboru után, pénzügyeinek rendezése végett, a vámtételeket mind 15%-kal fölemelni: mi is fel fogjuk fokozni autonóm vámainkat az egész külföld irányában?

Még gyengébb a másik ok, hogy az állam egyrészt

aranyban tartozik fizetni kötelezettségeit. Ausztriának és Magyarországnak úgy az államadósságok, mint a vasuti kamatgarantia czimén annyi az évi tartozása ezüstben, hogy a vámjövedelem lényeges szaporodás esetében sem éri el az ezüstben teljesítendő évi lerovásokat. A kormány indokolása tehát csak annyit mond, hogy jobb, ha a drágább aranyban fizetik a vámot és a kincstár más uton szerzi meg az olcsóbb ezüstöt, mintha követné az eddigi megfordított eljárást. Más szóval a kormány fölemeli a vámtételeket egytől-egyig annyival, a mennyivel az arany drágább, mint az ezüst.

De mi, daczára annak, hogy a kormány indokolása nem igazolja eléggé, helyeseljük, alapos okokból, az aranyvámok behozatalát. Helyeseljük először is a szerződéses vámpolitika szempontjából. Ha külállamokkal tarifaszerződést kötünk, még pedig, a mennyire csak lehet, a tételek egyenlősége alapján, akkor ezen egyenlőség megzavartatik a mi rovásunkra, ha ugyanazon beviteli vám állapittatik meg köztünk és Németország, vagy köztünk és Olaszország közt például a borra nézve, de a számszerűleg egyenlő vám amaz államokban aranyban, nálunk pedig ezüstben szedetik. Nem a kormány indokolásában előadott azon okból, mert más államok az aranyvám behozatala által fölemelték az import-tételeket, kell nekünk ugyanezen valutára térnünk; nem a megtorlás szempontjából, hanem igenis a szerződéses vámpolitika érdekében, még pedig lehetőleg a reciprocitás alapján kölcsönösen biztosítandó tételek érdekében kívánatos az aranyvám alkalmazása. E szempont alá azonban nem esik sem Svájc, melynek minimalis tételeire mi le nem szállhatunk, sem pedig Oroszország, mely szerződésre nem áll, és akár arany-, akár más vámérték mellett sokkal magasabb vámot szed, mint Ausztria-Magyarország.

Mondják ugyan, hogy az aranyvám által még ingadozóbbá válik a kereskedelmi conjunctura, mint eddigelé. Ezen

állítás, bármennyire visszhangoztassák is mindenfelől, fenn nem tartható. A behozatali conjunctura ingatag voltát nem a vámtétel, hanem az importálandó czikk aranyértékének hullámzása okozza. Akár Angliából, akár Német-, Francia-, Olaszországból, vagy Svájczból hozzunk be valamely árut, azt aranyérték szerint kell fizetnünk. Ha az ilyen czikk mázsája a külföldön például 600 arany forintba kerül és a vámért 30 frt fizetendő aranyban, akkor 20%-os agió mellett az áru 720, a vám 36 forintra megy papirértékben. Ha néhány hónap multával az agió 30 százalékra emelkedik, és ennek folytán az áru 780, a vám pedig 39 frtra emelkednék papirban, és ezen czikk behozatala már veszteséggel járna: akkor ezen ingadozást nem a vámnál jelentkezett 3 frtnyi, hanem az árunál bekövetkezett 60 frtnyi drágulás teszi érezhetővé. Ezüst-vámoknál is bekövetkeznék a tétel ingadozása, csakhogy az ezüstagio emelkedése, vagy csökkenése egészen más arányokban mozogna, mint az aranyértéknek egyidejű hullámzása; s ez esetben a kereskedelemnek tekintettel kellene lennie a külföldi árunak arany-, a vámnak ezüst-, és a belföldi értékesítésnek papir- valutájára.

Az aranyvámok behozatala ellen csak azon egy alapos érv áll fenn, hogy ez által a vámtételek mintegy 15%-kal fölemeltetnek. Megjegyezzük itt, hogy a P. Napló néhány évvel ezelőtt, midőn a német birodalomban az aranyérték behozatott és ennek következtében a vámokat is aranyban kezdték szedni, ellenezte az osztrák kormány azon szándékát és a Lajthán tuli védvamosok azon kívánságát, hogy monarchiánkban is aranyban fizettessenek a vámok. Ellenezték azért, mert nem volt jogunk Németország valutareformjába avatkozni s annak természetes következményeit a vámoknál difficultálni; ellenezték továbbá azért, mert a más államokkal kötött szerződésekben is a vámtételek részünkről ezüstre szóltak; ellenezték

vége azért, mert az aranyvám behozatala fölemelte volna az összes vámtételeket, melyeknek számszerű reductiójáról akkor szó sem lehetett. Ma másként áll a helyzet. A szerződések lejárnak; a törvényhozásnak módjában van a vámtételeket azon arányban mérsékelni, a melyben az aranyvaluta alkalmazása a vámokat fokozza. Elejteni az aranyvámot ép oly nagy hiba volna, mint megengedni a vámtételek általános fokozását.

Igen fontos és elméletileg sem eléggé tisztázott kérdés, hogy minő hatása van a védvámnak az árak alakulására. A vámszövetségi javaslat indokolása azt állítja, hogy határozottan téves az a nézet, mely magasabb vámnak minden esetben azon hatást tulajdonítja, hogy a vámterületen belől gyártott cikk árát a vám erejéig okvetlenül fölemeli, s így a cikkeket legalább is a magasabb vám erejéig megdrágítja. E drágulás bekövetkezik — ugymond — talán oly cikkeknél, melyek a vámterületen a belpiacz keresletéhez képest csekély mennyiségben állítatnak elő; de ott, hol a vámhatárokon belül létező iparok millió frtra menő árucikkeket a külföldre szállítanak, hol a belső piac kereslete az ipartelepek productiójához arányosítva kisebb, a magasabb vámok nem idéznek elő okvetlenül áremelkedést. Az indokolás állítja azután, hogy a pamut- és gyapjuszövetek vámemelése folytán nem valószínű a magyar fogyasztás nagy megterheltetése, s állítja végre, hogy az angol pótconventiónak 1877. év elején történt hatályon kívül helyeztetése a pamut- és gyapjuszövetek árainak megváltozására észrevehető hatással nem birt, illetőleg a némely oldalról előre hirdetett áremelkedést nem idézte elő.

Meg kell jegyeznünk mindenekelőtt, hogy bár magán-értesülésünk szerint az említett textilárak egynémelyikénél az idén drágulás állott be, elfogadjuk a kormány azon kijelentését, melyért bizonyosan adatokkal helyt fog állani, hogy t. i. a folyó évben nem mutatkozik a pamut- és gyapjuszöve-

teknél áremelkedés, ámbár ez év elejétől fogva magasabb vámok állanak fön. De még ez a tény nem bizonyít a vám drágító hatása ellen, sőt nem bizonyítana akkor sem, ha az illető czikkek olcsóbbak volnának, mint voltak 1876-ban. Mert a kérdéses áruknál évek óta azon irányzat tűnik ki, hogy egyre olcsóbbá válnak; és így az a kérdés: vajjon nem szálltak-e volna még alább, mint egy-két évvel ezelőtt, ha az árhanyatlást a vámemelés meg nem akasztja?

Vizsgáljuk tehát először az említett árhanyatlást. A bécsi központi statistikai hivatal a folyó évi árakat csak a jövő évben számíthatja ki, az 1876-ki árakat pedig elég sajnosan még most sem tette közzé. Szoritkozunk tehát korábbi évekre. Rendelkezésünkre állanak első sorban az 1867-ki árak, azután az 1874. és 1875-ik évié. 1867 és 1874 közt nem történtek minden évben a tényleges árak alapján számítások, hanem megtartattak az 1867. évi adatok a kereskedelmi mérleg felállítására; 1874 óta azonban évenként a tényleges forgalom szerint nagy gonddal számíttatnak ki az előző év árai. Ide igtatjuk ezen említett három évről a közönséges és középfinom pamut- és gyapjuárak sorából, minthogy maga a kormány indokolása is a fősulyt ezekre fekteti, azon czikkeknek árait, melyek számba vehető importot mutatnak. Az árak métermázsánként ezüst forintban a vámterület határáig szállítva, tehát vám nélkül így állottak:

Pamutáru:	1867.	1874.	1875.
Közönséges	200	240	210
Középfinom és pedig:			
Szinnymatos	520	480	400
Egyéb középfinom	700	620	560
Sima, sűrű.	320	340	300
Ugyanaz festett	480	410	360

Pamutáru:	1867.	1874.	1875.
Mustrás, sűrű	640	580	520
Több színű, török vörös	740	760	700
Bársony	900	1000	900
Gyapjuszövet:			
Közönséges	300	400	400
Középfinom:			
Külön meg nem nevezett	900	900	890

A szalag- és paszomántárukat, melyek az említett években lényegesen megdrágultak, nem hoztuk fel azért, mert ezek, különösen a pamutáruknál, ugy sem képeznek nagy importot. Viszont felhozhattunk volna még finom és legfinomabb pamutárukat, melyeknek árai tetemesen leszállottak. A gyapjuszöveteknél a csökkenés kisebb, de bizonyos, hogy a felhozott két csoportnál, mely a gyapjuárak 26. milliányi importjából 24 milliót képvisel, az árak inkább csökkenése, mint drágulása jelentkezik. A pamutáruknál azonban az árhanyatlás majdnem kivétel nélkül folytonos és nagy mérvű. S így, miután mindazon okok, melyek, mint a nyersanyag árcsökkenése, a pangás miatt kisebb nyereséggel való beérés, olcsóbb termelésre irányult törekvés stb., a szövetek árcsökkenését 1874-ben és 1875-ben előidézték, tavaly és az idén teljes hatásukban fennmaradtak: jogosan azt lehet következtetni, hogy tavaly és az idén még olcsóbbak lettek a közönséges és középfinom pamut- és gyapjuszövetek; és ha a kormány csak annyit bir constatálni, hogy ezen árak nem drágultak meg a vámemelések következtében, akkor bizton állithatjuk, hogy ama szövetek további árhanyatlását csak a magasabb vámok akasztották meg.

De általában sem fogadhatjuk el az indokolás főntebb is idézett azon elméletét, hogy »ott, hól a vámhatáron belül létező iparok millió forintra menő árucikkeket a külföldre szál-

litanak, a magasabb vámok nem idéznek elő okvetlenül áremelkedést. « Nem az határoz, nézetünk szerint, hogy monarchiánk (1875.) pamutárúkból 6₁, és gyapjuárúkból 20₇ milliónyit exportál, hanem az az elhatározó: vajjon a behozatal haladja-e meg a kivitelt, avagy megfordítva? Már pedig ugyanazon évben a pamutárú behozatala 9₄, a gyapjuárú behozatala pedig 26₆ millióra ment. Ennél fogva a belső productió nem elégítette ki a belső szükségletet; importálni kellett a külföldről csak ezen két csoportból vagy 9 millió értékű árut. Nagyobb lévén a kereslet, mint a kínálat, emelkedni kellett az e nemű összes szövetek árának azon fokig, melyre emelkedett a szükségletet kielégítő külföldi import. Mivel pedig ez utóbbi kétségen kívül megdrágul a reávetett vámmal, megdrágulnak ennyivel a belföldi hasonló cikkek is; és miután 1876-ról 1877-re fölemeltetett a vám, meg is kellett aránylag drágulniok az illető belföldi árúknak is.

De még itt sem állhatunk meg a bizonyítással. Az a kérdés: mit és honnan importálunk, mit és hová exportálunk? Mert ha nagy mérvben hozunk be középfinom, vagy finom gyapjuszöveteket, és kiviszünk szintén nagy mérvben közönséges posztókat, akkor a vám megdrágíthatja nálunk a finom árúkat, és érintetlenül hagyja, bármily magas legyen a vám, a behozott közönséges szöveteket. Vagy ha pamutárut importálunk Angliából, a hol az legolcsóbban vásárolható, és exportálunk osztrák pamutszövetet Szerbiába, a hol ez drágábban producálható, mint nálunk, akkor meglehet, sőt több, mint valószínű, hogy nagyobb exportunk daczára a hozzánk behozott pamutáru megdrágul a vám következtében.

Lássuk e végből az idevágó adatokat 1875-ről:

	Behozatal	Kivitel
P am ut á ru:	frt	frt
Közönséges	186.000	748.200
Középfinom	5,943.800	9,220.950
G y a p j u á r u:		
Közönséges	7,673.200	8,361.000
Középfinom	16,465.000	8,361.000

Ebből kitűnik, hogy közönséges szövetekben nagyobb az exportunk, középfinomaknál ellenben sokkal nagyobb a behozatalunk.

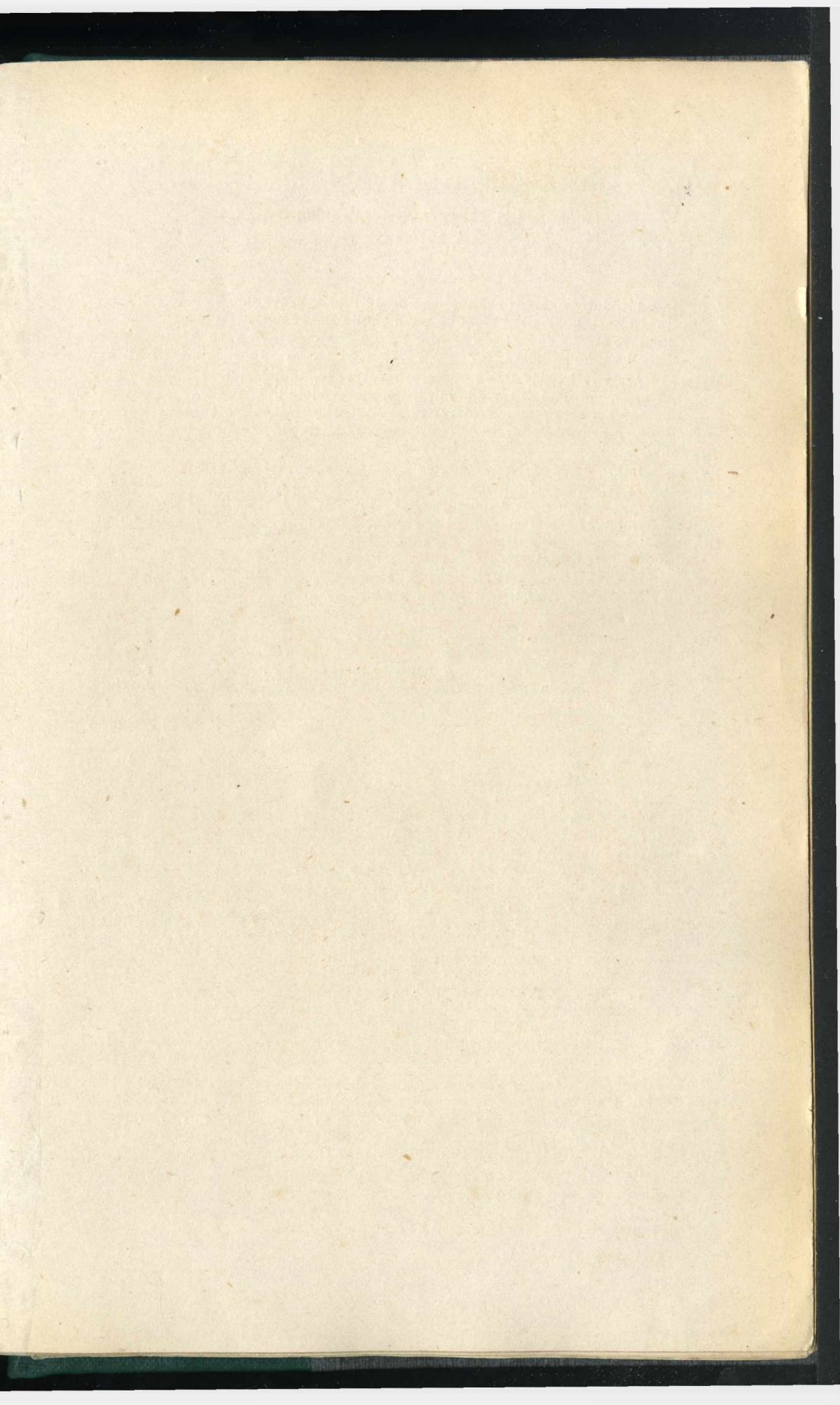
A mi pedig a behozatal és kivitel irányát illeti, nem szükséges külön is kimutatni, hogy az import a pamut- és gyapjuárúkból nyugatról jön; de érdekes megtekinteni, hogy hová irányul és mikép oszlik meg ezen szöveteknél a kivitelünk. Az összes pamutárúkból 1875. a monarchia exportja 20.068 métermázsá; ebből kivitetett a német határon 6.715, Románia határán 3.987, Törökország egyéb határain 3.479, Triestten át 4.524, Fiuméből 263, az olasz határon 1.299 és az orosz határon 616 métermázsá. Az összes pamutárúkból kivitelünk 37.941 métermázsára megy, miből kivitetik a német határon 10.127; a többi 27.000 mmázsá tulnyomólag keletre irányul; nevezetesen a román határon kivitetik 9.230, a törökországi egyéb határon 2.226, Triesten át 11.259, Fiuméből 650, Oroszországba 1999, az olasz határon 2.322 mmázsá.

Abból a körülményből, hogy a szóban forgó szövetekből exportunk tömege keletnek, a hol az e nemű cikkek termelése még drágább, mint mi nálunk, nem pedig nyugotnak irányul: világosan következik, hogy belföldi cikkeink drágábbak a német, angol, belga szöveteknél legalább is annyival, a mennyit a vám tesz, és hogy a vámnak fokozása még drágábbá teszi ama belföldi áruinkat. Áll ezen drágulás különö-

sen a fogyasztás nagy zömét képező azon középfinom szövetekről, melyeknél az import tetemesen meghaladja a kivittelt és az új tarifa épen ezen szöveteket fogja a vámtételek emelése, meg az aránytalan osztályozás által leginkább megdrágítani.

A vámszövetségi javaslat indokolásában felállított elmélet a magasabb vámok hatásáról ezek szerint mindenkép tartahatatlan. A védvámok emelése kétségen kívül megdrágítja a pamut- és gyapjuszövetek legnagyobb részét és az eddiginél még nagyobb mérvben sarczolja meg a magyar fogyasztókat az osztrák nagy iparosok személyes érdekében. Teljesen alaptalan tehát a kormány azon biztatása, melyet a kétkedő formulázásból ítélve, maga sem vehet egészen komolyan, hogy t. i. a vámemelés folytán »a magyar fogyasztásnak nagy megterhelhetése nem valószínű.«

—
DT BALKAN CEZA

Az Athenaeum könyvkiadó-hivatalában

(Budapesten, barátok-tere, Athenaeum-épület)

s általa Magyarország minden hiteles könyvkereskedésében kapható :

- A magyar birodalom **Alaptörvényei**. Az eredeti deák szöveg mellé vetett magyar fordítással, közjogtani segédkönyvül kiadta Toldy Ferencz. Második javított kiadás; ára füzve 1 frt 20 kr.
Angol vászonba kötve 1 frt 70 kr.
- Ballagi Károly és Király Pál. Egyetemes földrajz**, tekintettel az országok természeti, politikai és társadalmi, ipari, kereskedelmi, közlekedési és közművelődési viszonyaira. Szótárszerű tárgymutatóval ellátott földirati kézikönyv, újságolvasók, kereskedők, iparosok, gazdák és általában a művelt magyar közönség számára. Két kötet 6 frt.
- Bardócz Lajos, dr. A felfedezések és találmányok története**. Különös tekintettel a gőz és villanyosság alkalmazására és a fényképirás kifejtésére. A magyar tudományos Akadémia által a magyar Hölgyek díjával koszoruzott pályamű. 57 fametszvényvel 2 frt 50 kr.
- Baudrillart Henrik. A politikai gazdaság kézikönyve**. A francia eredeti után kidolgozta Keleti Károly. 2 frt 50 kr.
- A Bécsi márcziusi napok 1848-ban**. A magyarországi viszonyok befolyásával kapcsolatban. Reschauer Armin s több kutfő után összeállította Szabó Richard 1 frt 20 kr.
- Bethlen Miklós gróf Történeti emlékiratai**. Francziából Toldy István. Két rész egy kötetben 2 frt.
- Beöthy Leó. A bankügy elmélete**. Különös tekintettel a jegybankkérdésre és hazai viszonyainkra. — A pesti hazai első takarékpénztár által jutalmazott mű. 4 frt.
- Boccardo Jeromos. A föld és fokozatos meghódítása**. A földrajz és kereskedelem története, huszonegy előadásban. Olasz eredetiből a szerző beleegyezésével magyarra fordította Dunyov István ezredes 2 frt 50 kr.
- Böhm Lénárt. Dél-Magyarország vagy az ugynevezett Bánság külön történelme**. Két nagy kötet 4 frt.
- Boncz Ferencz. A magyar közigazgatási törvénytudomány kézikönyve**. A törvényhozás legújabb állása szerint. 3 kötet 7 frt.
- Dr. Hunfalvy János. A magyar-osztrák monarchia rövid statisztikája** 2 frt.
— — **Európa államainak rövid statisztikája** 1 frt 80 kr.
— — **Ég és föld, vagyis csillagászati földrajz**. A szöveg közé nyomott hetven fametszettel 2 frt 50 kr.
- Keleti Károly. A gyakorlati statistika kézikönyve** 2 frt 50 kr.
- Koröny Ágoston. Felsőbb kereskedelmi Kettős számvitel és levelezés**. Kereskedők, gyárosok, iparosok és pénzügyi hivatalnokok számára, valamint magántanulásra. M á s o d i k javított kiadás 4 frt 50 kr.
- Matlekovicz Sándor. A kereskedelmi szakoktatás**. Tekintettel a kereskedelmi tanintézeteknek jelenlegi állapotára s a nálunk létesítendő reformokra. A m. tud. akadémia által a Dóra Szilárd díjjal koszoruzott pályamű 1 frt 20 kr.
- Csillag Gyula. A régi magyar alkotmány és az 1848-ki és 1867-ki évek közjogi alkotásai** 1 frt 20 kr.
- Ribáry Ferencz. A Claudiusok története**. I. kötet. Tiberius kora 1 frt 50 kr.
- Szeremlei Samu. Magyarország krónikája az 1848 és 1849. évi forradalom idejéről**. Két kötet. Ára füzve 3 frt.
- Weninger Vince. Politikai számtan**. Második egészen átdolgozott kiadás 4 frt.
- Zlinszky Imre. A bizonyítás elmélete a polgári peres eljárásban**, tekintettel a jogfejlődésre és a különböző törvényhozásokra. A magy. tudományos akadémia által a Sztrókay-díjjal koszoruzott pályamunka 4 frt 50 kr.
- Zlinszky Imre. A magyar örökösödési jog és az európai jogfejlődés**. A magy. tudományos akadémia által Sztrókay-díjjal koszoruzott pályamunka. 3 frt 50 kr.

